Lodzer Tageblat № 256

Opłata pocztowa
uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאָדזשער טאָגעבלאַט

הײַנט 8 זײַטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047.

זונטאג, פ׳ חיי-שרה י״ח מרחשון תרצ״א ‖ 9 listopada 1930 r. ‖ 23-טער יאהרגאנג

בלאק צו פערטײדיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען לאדזער וואהל-קאמיטעט

זאל „פילהארמאניע" נארוטאוויטש 20

17

דאנערשטאג, ד. 13. נאוו. **א גרויסער וואהל = מיטינג**
8.30 אווענד קומט פאר

מיט דער בעטײליגונג פון די ה"ה:
ג. סיים-דעפוטאט **יצחק גרינבוים,** ג. סיים-דעפוטאט, פרעזעס פון דער ווארשאווער קהלה **ה. פאַרבשטיין,**

ג. סיים-דעפוטאט **א. הארטגלאס,** ג. סיים-דעפוטאט **ד"ר ראזענבלאַט,**

וויצע - בירגערמייסטער פון דער שטאַט בריסק **אברהם לעווינסאָן,** לאָווניק **יאָעל,** אינזש. **ג. פראַשקער** און אַנד.

17

איינגאַנגסקאַרטען צו בעקומען אין הויפּט-וואהל-ביוראָ, צעגעלניאַנאַ 4, טעלעפאָן 127.28.

נאָך קורצע און שווערע לײדען איז געשטאָרבען מײן ליבער מאַן, אונזער טײערער פאָטער, שוויגערפאָטער, גרויספאָטער און אָנקעל

נ"ע **אברהם משה** ב"ר אשר זעליג ז"ל

שמיעטאנסקי

אין עלטער פון 64 יאָהר

די לויה קומט פאָר הײנט זונטאָג 12 אַ זײגער מיטאָג פון טרויער-הויז אַנדזשעיאַ № 28 וועגען וואָס עס טײלען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

הננו משתתפים בצערה של משפחת **ברגר** למות עליהם

אביהם נ"ע

בעל בית הרשת ללבנים בבלוט,

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

כל חברי הסתדרותנו מתבקשים לבא היום בשעה 12 לבית הנפטר (נובומיסקה 17) בכדי להשתתף בלויתו.

הועד המרכזי להסתדרות „החלוץ-המרכזי" בפולניה
קבוץ הכשרה „רעות" בלודז.

נאר קורצע און שווערע לײדען איז געשטארבען

נ"ע

העלענא לוואָוו

די לויה קומט פאר הײנט זונטאג, ד. 9. נאוועמבער 2 א זײגער נאָכמ. פון טרויער-הויז גדאנסקא 81, וועגען וואָס עס טײלט מיט די אין גרויס צער

פערבליבענע פאַמיליע.

5 צימער און קוך

מיט בעקוועמליכקײטען, פריש רעמאָנטירט, פראַנט 1 שטאָק, פון זאָפאָרט אָפּצוגעבען. צו ערפאַהרען וואָלטשאַנסקאַ 72 ווי 2 מעקלערס געוואונשען 5175

Zakład Freblowski
(z ogródkiem)

דער ערשטער העברעאיש-פוילישער

גן-ילדים

ביי דער שולע און גימנאַזיום

פון **י. קאַצענעלזאָו**

ס׳ווערען צוגענומען קינדער אין דער פאַרמיטאָג און נאָכמיטאָג-גרופּע אין עלטער פון 4–6 יאָהר. מיט אָנמעלדונגען אין קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום צעגעלניאַנאַ 28.

פיזיקאַלישע און מעכאַנאָ-אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט

Dr. A. Sztajnberg

6-go Sierpnia 3, tel. 204-91

בעהאַנדלונג מיט רענטגענשטראַהלען דיאַטערמי, ליכט און עלעקטריציטעט

נעמט אָן פון 10 ביז 1 פריה און פון 4 ביז 7 אָווענד.

Dr. med. P. MARKOWICZOWA

ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט און וועגערישע-קראַנקהייטען

האָט זיך איבערצויגען אויף די

Zawadzka 14, telef. 166-35

נעמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 4 ביז 8 אָוו.

הייל-קאסמעטישער-קאַבינעט

Dr. med. M. Heller

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקע און מענער-שוואַכע

נאווראָט 2, טעל. 179-89

נעמט אָן ביז 10 פריה, און פון 4–8 אָווענד
פאַר פרויען פון 4–5 נאָכמ.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פרייזען.

בלאק צו פערטײדיגען די ווירט-שאַפטליכע אינטערעסען פון דער יודישער בעפעלקערונג

28 28

הײנט קומען פאר **צוויי גרויסע-מיטינגען —**

3 אַ זײגער נאכמיטאָג אין ענגלישען זאל (אַלעי 1-טער מאַי 2)
8 „ „ אָוו. פאַר האַנדווערקער אין בעקער-צעך (פּילסודסקי 57)

מיט׳ן אַנטייל פון **נח פרילוצקי,** אַדוו. יוסף ווײצמאַן, ג. סיים-דעפוטאַט ה׳ — און אַנדערע —

28 28 28 28 28 28 — אַרײנגאַנג נאָר דורך אײנלאַדונגען.

בלאק צו פערטײדיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען

אָרדענט איין הײנט זונטאג, ד. 9/11, 8.30 אָוו. אין ענגלישען זאַל, אַל. 1. מאַי 2

17

א גרויסען וואהל=מיטינג

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען די ה"ה:

ג. סיים-דעפ. **דר. י. ראזענבלאַט,** רעדאַקטאָר **י. אוגער, י. מ. ביאַלער,**
אינזש. **ג. פראַשקער,** לאַווניק **א. יאעל, משה לימאַן, י. ערליך**

אכטונג פרויען! מארגען מאנטאג א פרויען=טאג.

א הארציגען מזל-טוב

. ווינשען מיר אונזער ג׳ וויצע-פרעזעס פון ראַט

ר׳ **משה בענדעל**

צו דער חתונה פון זײן זוהן

פנחס מיט פרל. **גיטעל אַלפוס**

ראַט און פערוואַלטונג פון קלײנהענדלער-באַנק
אגראדאווא 2.

אונזער חשוב׳ן חבר, וויצע-פרעזעס ה׳ **משה בענדעל**

צו דער חתונה פון זײן זוהן

פנחס מיט פרל. **גיטעל אלפוס**

ווינשט אַ הערצליכען מזל-טוב

די פערוואַלטונג פון קלײנהענדלער-פעראײן אגראדאָווא 10

קלײנהענדלער, טאַרג= און מאַרק=שטײער!
בעזוכט אײערע וואַהל-מיטינגען!

17 17

הײנט זונטאָג 6 אָווענד אין לאָקאַל פון טאָרג און מאַרק=שטײער-פעראײן, אַלעקסאַנדריסקא 19,
הײנט זונטאָג 8 אווענד אין לאָקאַל פון „בני ציון", רזשגאָווסקא 7

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען די ה"ה: ג. דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט, לאַווניס א. יאָעל, ג. ליכטענשטײן, מנחם קירשבוים, מענדיל מינץ, הערשיל צענציפער. אײנגאַנג לויט אײנלאַדונגען.

בעקאנטמאכונג

הײנט זונטאָג, ד. 9-טן נאָוועמבער, 5 אַ זײגער פאַרמיטאָג קומט פאָר אין אײגענעם לאָקאַל, ווסכאָדניא 68-70

א פײערליכע ערעפנונג

פון דער וואַרים-שטוב פאַר די אָרימע יודישע שול-קינדער פון די פאָלקס-שולען.

אַלע סימפּאַטיקער און אָנהענגער פון פעראײן „בית-לחם" ווערען געבעטען צו דער ערעפנונג.

מיט אַכטונג **די פערוואַלטונג**

Bank Spółdzielczy
Kupców i Przemysłowców
w ŁODZI

Spółdz. z ogr. odpow. ═══ Tel. 136-46 i 188-34

39 צעגעלניאַנא 39

פראַנט 1-טער שטאָק פראַנט 1-טער שטאַק

נעמט אָן וועקסלען, פראַכטען און פערשידענע דאָקומענטען אויף אינקאַסע אויף אַלע פּלעצער אין גאַנץ פוילען ביי אַ מינימאַלער פּראָוויזיע און צאָהלט אויס דעם זעלבען טאָג, ווײזט איבער געלד אויף גאַנץ פוילען, נעמט אָן ווקלאַדען אײנלאַגען, נדן-געלדער און קלענערע אָפּשפּאָ-רונגען אויף די בעסטע בעדינגונגען, מאַכט די קאָנטאָ און גיט אַרויס אַוואַנסען אויף ׳אינקאַסא

ערלעדיגט אַלץ פּינקטליך און רעעל.

די באַנק איז אָפען פון 9 ביז 2 מיטאג און פון 4–6 אווענד.

וויכטיג ביי׳עס !!!

דער בעוואוסטער ערשטקלאַסיגער

פּענסיאָנאַט עלבינגער לאַסק ביי לאָדז

נעמט שוין אָן געסט אויף׳ן ווינטער-סעזאָן. עמפּפעהלט וואַרימע זוניגע צימערן, ראַדיאָ, זונען-וועראַנדע אין וואַלד צום וועראַנדירען. – גוטע בעדינונג. שמאַקהאַפטע קוך. – ס׳איז פאַראַויסגעזעהן אַנ׳אָנגענעהמער צײט-פערטרײב. צוגענגליכע פרייזען. אינפאָרמאַציעס: טעלעפאָן 107-87 אָדער קאַמיענאַ 1 ביי ה׳ עפּשטײן.

מיט אַכטונג **עלבינגער.**

וויכטיג ביי׳עס
פאר לאדזער בירגער!

עס גרינדעט זיך אין לאָדז אַ גרופּע פון 100 פּערזאָן, וואָס איהר ציל איז אויפצושטעלען אַ קאָאָפּעראַטיווע הויז, אין וועלכען יעדער וועט האָבען זײן אײגענטום 2 צימערן מיט אַלע בעקוועמליכקײטען. אויספיהרליכעס וועגען דער דאָזיגער אָנגעלעגענהײט וועט אַרומגערעדט ווערען אויף דער גרינדונגס-פערזאַמלונג, וואָס וועט פאַרקומען אין די נאָהנסטע טעג. וועגען טאָג פון דער פערזאַמלונג וועט בעזונדערס פערעפענטליכט ווערען.

די איניציאַטיוו-גרופּע:

אמעריקאַנער ציוניסטן געגען ווייצמאַנ'ס דעמיסיע

קומענדער ציוניסטישער קאנגרעס וועט וואַהרשיינליך פאַרקומען אין קאַרלסבאַד

ענגלישע רעגירונג בעשטעטיגט 1500 סערטיפיקאַטען פאַר חלוצים

ווייטערדיגע דעבאַטע אויף דער זיצונג פון אַקציאָנס-קאָמיטעט פאַר און געגען ווייצמאַנ'ס דעמיסיע

לאָנדאָן, 8. (יט"א)

אויף די זיצונג פון אַקציאָנס קאָמיטעט איז פאָרגעקומען די ווייטערדיגע דעבאַטע איבער ווייצמאַנ'ס בעריכט.

אין די וכוחים האָט זיך בעטייליגט ראָזענהאָף, פאַרבשטיין און הינדעס. זיי האָבען אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג, אַז די עקזעקוטיווע זאָל זיך אָפּגעבען אין רעזיגנאַציע און עס זאָל געשאַפען ווערען אַ פּראָוויזאָריום.

די פאָרשטעהער פון די אַרבייטער פאַרטייען טראָגען דאַגעגען אַריין אַ פאָרשלאַג, אַז מ'זאָל לעגען מעהר אַכט אויף דער קאָלאָניזאַציע, ווי אויף דעם וואָר עס איז שולדיג אין דער איצטיגער סיטואַציע.

ראָזענהאָף ערקלערט, אַז די עקזעקוטיווע האָט נישט קיין צוטרוי בײַ די יודען פון ארץ ישראל. ער טאַדעלט רובינען, פאַרוואָס ער האָט בעגריסט סימפּסאָנ'ען. די רעזיגנאַציע פון דער רעמיסיע מוז זיין אַ דעמאָנסטראַציע פון גאַנצען יודישען פאָלק אַלס תשובה אויפ'ן „ווייס בוך".

האַרי סאַקער ערקלערט, אַז די עקזעקוטיווע האָט אוצט געענדערט די מיינונג וועגען דער נויטווענדיגקייט פון ווייצמאַנ'ס דעמיסיע. מען טאָר נישט נאָכקומען די שטימונגען פון דער מאַסע. ביז'ן קאָנגרעס שטעהען אונז פאָר זעהר שווערע טעג, און ווער וועט לייטען די שווערע אַרבייט. מ'דאַרף אויסמיידען אַ קאַטאַסטראָפע.

אין איצטיגען מאָמענט דראָהט אַ גרויסע געפאַהר, אויב דער באָדען פון קרן קימת וועט אוצט נישט ווערען קאָלאָניזירט.

יצחק ווידזיש פאָדערט אַ פאָליטישען פּראָוויזאָריום, ער פאָלעמיזירט מיט די אויספיהרונגען, וואָס בעהויפּטען, אַז סימפּסאָנ'ס בעריכט און גינסטיגער פונ'ם „ווייס בוך". דער קאָנגרעס דאַרף זיין אַנ'אומפאַרטייאישער. מ'דאַרף פאַרשפּרייטען אַ מיליאָן שקלים.

מאיר גראָסמאַן פאַרטיידיגט זיין שריט מיט דעם פאַרעפענטליכען דעם אינהאַלט פון סימפּסאָנ'ס בעריכט. איידער די רעגירונג האָט איהם פאַרעפענטליכט. דער קריזיס איז נישט געקומען אומגעריכט. ער איז אַ פועל יוצא פון דער גאַנצער לאַגע.

נאָך דעם ווי פּראָפ. בראָדעצקי ערגענצט דעם בעריכט פון ווייצמאַנ'ען וועגען די אונטערהאַנדלונגען מיט ד"ר שילס און קאָלאָנעל קיש גיט אָפּ דעם בעריכט וועגען דער לאַגע אין א"י, האָט נחום סאָקאָלאָוו אַריינגעטראָגען אַ רעזאָלוציע און וועלכער ער זאָגט, אַז ער סאָלידאַריזירט זיך מיט די מאָטיווען פון ווייצמאַנ'ס רעזיגנאַציע. די עקזעקוטיווע אַקצעפּטירט אָבער נישט די שטעלונג, אַז די רעמיסיע זאָל אָנגענומען ווערען, כדי עס זאָל נישט געשאַפען ווערען אַ כאַאָס.

ריכטער יוליאַן מאַק אַפּעלירט נישט צוצונעהמען ווייצמאַנ'ס דעמיסיע. שולדיג איז נישט ווייצמאַן — נאָר דאָס גאַנצע יודישע פאָלק. ווייצמאַנ'ס רעזיגנאַציע קאָן גורם זיין, אַז מיר זאָלען פאַרלירען פיל פריינד בײַ אַלע דריי פאָליטישע פאַרטייען אין ענגלאַנד. ער טיילט מיט, אַז מיט איהם איז מסכים דער פרעזעס פון דער ציוניסטישער פעדעראַציע אין אַמעריקאַ, שאַלץ און לואי בראַנדייס.

די ווייטערדיגע דעבאַטע האָט זיך געפיהרט וועגען דער קאָלאָניזאַציע פון מיטעלשטאַנד דערנאָך איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ קאָמיסיע אויסצואַרבייטען די רעזאָלוציע.

דער קומענדער קאָנגרעס וועט וואַהרשיינליך פאַרקומען אין קאַרלסבאַד.

—=0§0=—

1500 סערטיפיקאַטען פאַר חלוצים

לאָנדאָן, 8. (יט"א)

פון קאָלאָניאַל אַמט איז אָפיציעל מיטגעטיילט געוואָרען דעם פאָרשטעהער פון יט"א, אַז דער בריטישער קאָלאָניאַל אַמט האָט בעאויפטראַגט דעם הויך-קאָמיסאַר, אַז ער זאָל אַרויסגעבען 1500 סערטיפיקאַטען פאַר חלוצים.

מאַראַטאָריום אין ארץ-ישראל

ירושלים, 8. (יט"א)

אין האַלב אָפיציעלען אָרגאַן פון אַראַבישען עקזעקוטיוו איז פאַרעפענטליכט אַ פּראָיעקט פון הויך-קאָמיסאַר טשענסעלאָר וועגען ערקלעהרען אַ מאַראַטאָריום צוליב דער געפאַהר פון באַנקראָט פון אַ רייה אַראַבישע פירמעס.

די א"י-דעבאַטע וועט די וואָך נישט פאַרקומען אין ענגליש'ן פאַרלאַמענט

לאָנדאָן, 8. (יט"א)

איפ'ן סדר היום פון פאַרלאַמענט איז די וואָך נישט פאָרגעזעהן די דעבאַטע איבער א"י. די ליבעראַלען האָבען אָפיציעל אָנגעפרעגט מאַקדאָנאַלד'ן ווען די דעבאַטע וועט פאַרקומען.

ראַבינדראַנאַט טאַגאָרע
פּרעדיגט אַ יודיש-אַראַבישע פערשטענדיגונג געגען ענגלאַנד

ניו יאָרק, (יט"א)

דער אינדישער דיכטער ראַבינדראַנאַט טאַגאָרע האָט אין אַ געשפּרעך מיט די פאָרשטעהער פון דער פּרעסע ערקלערט, אַז די יודען דאַרפען זיך פעראייניגען מיט די אַראַבער געגען ענגלאַנד. יודען זענען די לעהרער פון דער וועלט און זיי דאַרפען נישט ערשט [illegible] צו ענגלאַנד'ס מוסר. דער איינציגסטער אויסוועג פאַר יודען וואָלט געווען אַ פעראייניגונג פון יודען און אַראַבער געגען ענגלאַנד.

פּ. פּ. ס.'ישער מיליץ פון וואַרשא געהט איבער צו די פראַקעס

וואַרשאַ, 8. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער וואַרשאַווער פאַרטיי-מיליץ פון פּ. פּ. ס. איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע אָנצושליסען זיך אין די פראַקעס.

17 — אַ פּראָטעסט געגען די גרויסע עולות, געגען דעם געוואַלדיגען שטייער-דרוק און געגען צוואַנגס-זונטאָג-רוה — 17 איז די ליסטע 17

ש. ל. ציטראָן

ווילנא, (טעלעפאָניש צום „לאָדזער טאָגעבלאַט") היינט 6 אַוו אָוונד איז דאָ געשטאָרבען דער בעקאַנטער יודישער שריפטשטעלער און פּובליציסט שלמה ליב ציטראָן.

ש. ל. ציטראָן איז קראַנק געוואָרען מיט 2 וואָכען צוריק, באַלד נאָכדעם, ווי די יודישע וועלט האָט געפייערט זיין 70-יעהריגען יובילעאום. ער האָט פּלוצלינג בעקומען היץ און דאָקטוירים האָבען פעסטגעשטעלט, אַז ער איז קראַנק אויף אַ לונגען ענטצינדונג. די לעצטע טעג האָט דער חולה זיך שוין געפיהלט בעסער און ער האָט אויפגענומען געסט. היינט איז דער פריה איז איהם געקומען מבקר חולה זיין דער פּרעזעס פון ווילנער ליטעראַטען - פעראיין שאליט. אָבער נאָכמיטאָג איז איהם פּלוצלינג ערגער געוואָרען. 5 נאָכמיטאָג האָט ער צוגערופען צום בעט זיין זוהן און איהם געזאָגט, ער פיהלט, אַז עס קומען אָן זיינע לעצטע מינוטען. אום 6 אין אָוונד איז ער געשטאָרבען.

• • •

דער טויט פון בעליבטען שריפטשטעלער ש. ל. ציטראָן וועט אַרויסרופען טיפען טרויער אין די ברייטע קרייזען פון דער יודישער געזעלשאַפט. פון דער פריהעסטער יוגענד אָן ביז די לעצטע טעג פון זיין לעבען האָט ש. ל. ציטראָן געהאַלטען די פען אין האַנד און מיט'ן אחריות פון אַ פיהרער און דעם יוגענדליכען מוט און גלויבען פון אַ קעמפער איז ער געשטאַנען פאַר'ן עמוד פון דער יודישער און העברעאישער ליטעראַטור, האָט אונערמידליך געשאַפען ווערק פון דויערענדען היסטאָרישען און קינסטלערישען ווערט.

מיט וואָס פאַר אַ ציטער זענען געלייענט געוואָרען זיינע שפּאַנענדע און העכסט-טראַגישע שילדערונגען די פון משומדים אויף דער יודישער גאַס. ווי פיין און סובטעל האָט ער געצייכענט זיין גרויסע גאַלעריע טיפּען פון דער פערגאַנגענהייט, ווי ברויזענד און יורענד קומט ביי איהם אַרויס די צייט פון אויפוואַכענדען נאַציאָנאַלען געדאַנק אויף דער יודישער גאַס.

ציטראָן איז געווען דער פיינער שרייבער וואָס האָט אחוץ דער וואָפּטיגער שפּראַך, די בילדליכע און לעבעדיגע שילדערונג, אויך פערמאָגט די גרויסע אחריות פאַר'ן געשריבענעם וואָרט און פון דאַנען האָט זיך גענומען די אינטימע און האַרציגע בעציהונג פון פון כלל-לעזער צו איהם דעם מורה-דרך און לעהרער.

נישטאָ מעהר ש. ל. ציטראָן! טיפער טרויער וועט איינהילען די יודישע גאַס.

ש. ל. ציטראָן איז געבוירען געוואָרען אין מינסק אין יאָהר 1860 ביי אַ מיטעל-פערמעגליכע סוחר'ישע פאַמיליע. האָט בעקומען אַ טראַדיציאָנעלע ערציהונג, געלערנט אין דער בעריהמטער וואָלאָזשינער ישיבה און שפּעטער אונטער'ן איינפלוס פון פרץ סמאָלענסקי'ן זיך געווידמעט דער ליטעראַטור, וועלכער ער האָט טריי געדינט ביז'ן סוף פון לעבען. ש. ל. ציטראָן האָט אויך צייטווייליג מיטגעאַרבייט אין „לאָדזער טאָגעבלאַט", וואו ער האָט פערעפענטליכט פיל פון זיינע גייסטרייכע אַרטיקלען.

„די פרוי"

אזוי הייסט אונזער נייער, אָריגינעלער ראָמאַן, וואָס וועט זיך אָנהויבען דרוקען די נאָהענטסטע טעג אין „לאָדזער טאָגעבלאַט", געשריבען פון בעקאַנטען יודישען שריפטשטעלער

א. י. גראַדזענסקי

יעדער קאַפּיטעל איז געשילדערט נאַטור-טריי, אָריגינעל און אינטערעסאַנט.

דער ראָמאַן שילדערט די איצטיגע יודישע יוגענט אין רוסלאַנד מיט דער גאַנצער ראָמאַנטיק, וואָס די רעוואָלוציע האָט געבראַכט.

פרטים קומען

אַמעריקאַנער יודען געוואונען בעת די וואַהלען אין די פעראייניגטע שטאַטען

ניו-יאָרק (י. ט. א. טעלעגראַפיש) די אַמעריקאַנער יודען האָבען צו פערצייכענען אַ רייהע ערפאָלגען בעת די לעצטע וואַהלען צום קאָנגרעס, סענאַט און אויף גובערנאַטאָרען-פּאָסטענס אין די פעראייניגטע שטאַטען. 2 יודען זענען געוועהלט געוואָרען אַלס גובערנאַטאָרען. דער אייגענטימער פון איינעם פון די גרעסטע וואַרען-הייזער אין אַמעריקאַ און בעקאַנטער יודישער פילאַנטראָפּ יוליוס מייער איז געוועהלט געוואָרען אַלס גובערנאַטאָר פון שטאַט אָרעגאָן, אַלס קאַנדידאַט פון די רעפּובליקאַנער. דער בעקאַנטער לידער פון די דעמאָקראַטען אַרטור זעליגמאַן, וועלכער נעמט אַנ'אַקטיווען אַנטייל אין יודישען געזעלשאַפטליכען לעבען איז געוועהלט געוואָרען אַלס גובערנאַטאָר פון שטאַט ניו-מעקסיקאָ. אַלע 8 ביז-איצטיגע יודישע מיטגלידער פון קאָנגרעס זענען אויפסניי געוועהלט געוואָרען, עס איז נאָך צוגעקומען אַ 9-טער יודישער קאָנגרעסמאַן, דער דעמאָקראַט דוד גאָלדשטיין, וועלכער איז דער ערשטער יוד, וואָס איז געוועהלט געוואָרען פון מאַסאַטשוסעטס זייט 1887.

אַ רייהע יודען זענען אויך געוועהלט געוואָרען אויף פערשידענע שטאַטס- און מיניציפּאַל-אַמטען.

באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ וויל באָרגען געלד פאַר פּאָלעשיע,
וויל אָבער זיין בעל-הבית איבער די הייזער

(§) אין שייכות מיט די בעמיהונגען פון לאָדזער מאַגיסטראַט צו בעקומען אין „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ" 3 מיליאָן זל. אויף צו פערענדיגען די סכוי פון די שטאָטישע הייזער אויף „פּאָלעשיע", — האָט די „באַנק ג. ק." געשיקט צוגעשיקט דעם מאַגיסטראַט אַ בריוו, אַז זי איז גרייט צו געבען די נייטיגע הלואה נאָר מיט'ן תנאי, אַז די באַנק זאָל האָבען דאָס רעכט צו קאָנטראָלירען די בויער פון דער הייזער אַדמיניסטראַציע און אַז די הלואה זאָל די באַנק אַליין זיך אָפּנעהמען פון די הכנסות פון די הייזער אויף „פּאָלעשיע".

צי דער מאַגיסטראַט זאָל אָננעמען דעם בעדינג, וועט דעצידירען אַ ספּעציעלע זיצונג פון מאַגיסטראַט-פּלענום.

אַנפאַל פון וואַהאַביט'ען אויף די גרעניצען פון עבר-הירדן
10 דערהרגעטע און 80 פערוואונדעטע

לאָנדאָן, 7 (יט"א טעלעגראַפיש) די לאָנדאָנער פּרעסע ברענגט טעלעגראַפישע מעלדונגען פון עבר-הירדן, אַז צאָהלרייכע אָבטיילונגען פון וואַהאַביטען האָבען זיך אַריינגעריסען אין די גרעניצען פון עבר-הירדן און בעפאַלען די שטאָט בייער. בעת דעם אַנפאַל זענען 10 פּערזאָן דערהרגעט געוואָרען און 80 פערוואונדעט געוואָרען. די וואַהאַביטען האָבען צוגערויבט 600 קעמלען.

וואַהאַביטען האָבען אויך אויסגעפיהרט אַנ'אַנפאַל פון 3 זייטען אויף אַ בעדואינישען לאַגער אויף דער גרעניץ צווישען נעדזשד און עבר-הירדן. די בעדואינער האָבען געשטעלט אַ שטאַרקען ווידערשטאַנד און די וואַהאַביטען זענען ענטלאָפען. די ענגלישע מאַכט אין אַמאַן האָט גלייך אַרויסגעשיקט אַעראָפּלאַנען און געפּאַנצערטע אויטאָמאָבילען, כדי צו פערפאָלגען די וואַהאַביטען. זיי זענען שוין אָבער פערשוואונדען.

אַ פּאָליטישער מאָרד?

טורעק, (טעלעפ.) דאָ איז געפונען געוואָרען אין אַ טייך בלוט אַ יונגער מענש, וועלכער איז באַלד אָפּגעשטאָרבען. דער מענש איז אומגעקומען פון 6 שווערע מעסער-וואונדען.

דער אומגעקומענער הייסט באַרטאַשיק. מען גיט איבער, אַז דער מאָרד זאָל זיין אויסגעפיהרט געוואָרען אויפ'ן פּאָליטישען באָדען.

נייע גרויסע קאָמוניקאַציע-ליניע
ווערט היינט געעפענט

גדינא, (טעלעפאָניש צום „לאָדזער טאָגעבלאַט") היינט ווערט געעפענט די גרויסע קאָמוניקאַציע-ליניע, וואָס פערבינדעט שלעזיען מיט'ן באַלטיק הערבי-נאָוואָ—גדיניאַ.

נייעס פון פאַביאַניץ

פאַרגאַנגען שבת, 9 אַזייגער אָוונד איז אין אייגענעם לאָקאַל (שקאָלנאַ 3) פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער פאַביאַניצער אָפּטיילונג פון דער פאָלקס-פּאַרטיי. אַלס פאָרזיצענדער ווערט אויסגעוועהלט מאָג. באַלבאַרישקי, וועלכער ווינשט אין זיין ערעפנונגס-רעדע די פערזאַמעלטע אַנ'ערפאָלגרייכע אַרבייט. דערויף רעדט ה' מ. פראַנקענטאַל וועגען אַ פּראָגראַם פון דער פּאַרטיי. נאָכדעם ווי עס רעדען נאָך די ה"ה גאָטשטיין, געלאַסען און אַנד. שליסט דער פאָרזיצענדער די פערזאַמלונג. אין דער פערוואַלטונג זענען אַריין די ה"ה: י. ווייסמאַן, מ. י. אַבּאַנבּאַווסקי, מ. א. שמיאָלי, ש. בירנבוים און ב. יאַקאָב.

די פערוואַלטונג האָט זיך קאָנסטיטואירט אויף פאָלגענדען אופן: פאָרזיצענדער ר. ל. מיטלמאַן, וויצע — מ. א. שמיאָלי.

• • •

צוליב די רעפּרעסיעס אויף די בעקערייען האָבען זיך אין פאַביאַניץ אַ סך יודישע בעקערייען געפינען אונטער דער סכנה פערמאַכט צו ווערען. דאָס האָט געצוואונגען די הינגע בעקערייען-אייגענטימער אויסצובויען פאַר 200 טויזענד זל. אַ קאָאָפּעראַטיווע מעכאַנישע בעקעריי, אונטערן נאָמען „פּאַניס". צוליב'ן קריזיס זענען די אַרבייטען אָפּגעשטעלט געוואָרען אין דערמיט. עס קומט דעריבער אַ דאַנק דעם „רושאַינס", וואָס האָט ערטיילט אַ הלואה פון 30 טויזענד זל. און דאָס וועט ערלויבען אוצט די בעקעריי אויסצופערטיגען.

ווינטיג פאַר דער יוד. בעפעלקערונג

פון דרום'דיגען טייל פון אונזער שטאָט (שייבלערס ראַיאָן) וואו עס האָט זיך געעפענט אַנ'אָפּטיילונג

קאַצענעלזאָנ'ס גן-ילדים

(פרעבעל אַנשטאַלט) און אַ מאָדערנער 7-קלאַסיגער שול מיט אַ רעגירונגס-פּראַג, וואָס נעמט אויף אַריין אַ גרויסער מאָס העברעאישע לימודים און רעליגיע. — קינדער (פון 4 יאָהר אין פרעבעל-שולע און פון 6 יאָהר אין שולע) ווערען איינגעשריבען יעדען טאָג פון 1—10 פאַרמ. אין דער קאַנצעלאַריע פון דער שולע

קילינסקיעגאָ 120

Kilińskiego 120 — Kilińskiego 120

נייער מלוכה־בודזשעט שוין בעשטעטיגט

בודזשעט היי־יאהר פיל קלענער ווי דער פאראיאהריגער

ערשטע סיים־זיצונג וועט פארקומען אין א חודש ארום

פעסטגעשטעלט דער מלוכה־בודזשעט פאר'ן קומענדען יאהר

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון קאבינעט־ראט, אויף וועלכען עס איז ענדגילטיג פעסטגעשטעלט געווארען דער בודזשעט אויפ'ן קומענדען יאהר.

די הכנסות פון בודזשעט זיינען פעסטגעשטעלט געווארען אין דער הויך פון 2 מיליארד מיט 891 מיליאן זל. די הוצאות — אויף 2 מיליארד מיט 886 מיליאן זל.

קלאנגען וועגען מיינונגס־פערשידענהייטען אין דער רעגירונג וועגען בודזשעט

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

די ידיעה וואס עס האבען געבראכט איינציגע צייטונגען, אז די לעצטע טעג זאל זיין פארגעקומען א זיצונג פון מיניסטארען ראט אונטערן פארזיץ פון מלוכה פרעזידענט, וועגען זיך ארום פאר אונריכטיג. ווי מען שמועסט האט באמת די זיצונג געזאלט פארקומען, אבער אין לעצטען מאמענט איז זי אפגעשאפען געווארען. אויף דער זיצונג האט געזאלט בעטראכט ווערען די פראגע וועגען בודזשעט, ווי עס שטעלט זיך אבער ארויס הערשען אין דער רעגירונג מיינונגס פערשידענהייטען מכח דעם ענין.

מארשאל פילסודסקי האט אין זיינע אינטערוויאוען שוין צוויי מאל דערמאנט וועגען חילוקי דעות צווישען אים און מיניסטער מאטושעווסקי מכח דער גלאבאלער סכה פון בודזשעט פאר'ן קומענדען יאהר. מיניסטער מאטושעווסקי האלט, אז דער בודזשעט דארף פערקלענערט ווערען, בעת מארשאל פילסודסקי איז דערפאר, אז דער בודזשעט זאל בלייבען אין דער זעלבער הויך ווי פאראיאהרען.

אט דאס איז ווייזט אויס געווען די סבה דערפון וואס די דינסטאגדיגע זיצונג פון מיניסטארען ראט און דאס זאל אויך זיין די סבה הלמאי עס האט זיך דינסטאג נישט בעוויזען דער אינטערוויאו פון מארשאל פילסודסקי.

די ערשטע סיים־זיצונג וועט פארקומען אנהויב דעצעמבער.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אין שייכות דערמיט, וואס די ערשטע סיים־זיצונג וועט וואהרשיינליך פארקומען נאך אין דער ערשטער העלפט פון דעצעמבער, ווערט שוין דורכגעפיהרט א רעמאנט אין סיים בנין.

צוליב גע'פסל'טער צענטראלעוו־ליסטע וועלען פיאסטאווצעס שטימען פאר ענדעקעס

קראקא, 8. (טעל. צום „לאדזשער טאגעבלאט").

אויף א דעלעגאטען פערזאמלונג פון „פיאסט" פון בזשאנאווער וואהל קרייז מיט'ן אנטייל פון די ענדעקעס און כ.ד.קעס איז בעשלאסען געווארען נישט אפצוהאלטען זיך פון שטימען צוליב דעם, וואס די ליסטע פון „פיאסט" איז גע'פסל'ט געווארען, נאר צו שטימען אויף דער ליסטע פון 4 (ענדעקעס און כ. ד.)

פאליציייאישע רעוויזיע אין „גאזעטא ווארשאווסקא"

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

היינט 10 אין אווענד האט פאליציי דורכגעפיהרט א גרונדליכע רעוויזיע אין דער רעדאקציע פון דער „גאזעטא ווארשאווסקא". עס זיינען דורכגעקוקט געווארען אלע מאטעריאלען און עס איז אויך דורכגעפיהרט געווארען א פערזענליכע רעוויזיע ביי די רעדאקציע מיטגלידער. 12 אווענד דויערט נאך די רעוויזיע.

אנטי־דייטשע סטודענטען־דעמאנסטראציע אין ווארשא

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אין בנין פון דער ווארשאווער אוניווערזיטעט איז היינט פארגעקומען א מיטינג פון די אקאדעמישע ארגאניזאציעס אין דער אנווענזענהייט פון'ם רעקטאר פראפ. מיכאלאווסקי. אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע פאליטישע געשעהענישען אין דייטשלאנד זיינען אנגענומען געווארען אנטי דייטשע רעזאלוציעס.

נאכ'ן מיטינג האט זיך פארמירט א דעמאנסטראציע. די דעמאנסטראנטען האבען אויסגעהאקט די שויבען פון'ם קינא האליוואוד, וואו עס ווערט דעמאנסטרירט א דייטשער פילם. א שטארקער פאליציי אפטיילונג האט געשיצט דעם בנין פון דער דייטשער אמבאסאדע. די דעמאנסטראנטען אהין נישט דערלאזט. אויפ'ן מארשאל פלאץ האט פאליציי די דעמאנסטראנטען צעטריבען.

געשלעגערייען אויף יודישע וואהל־מיטינגען אין ווארשא

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

היינט זיינען אין ווארשא פארגעקומען א גאנצע רייהע יודישע וואהלמיטינגען. בעת איינעם אזא מיטינג אויף טווארדא גאס איז געקומען צו א גרויס געשלעג צווישען די אנהענגער פון די פערשידענע ליסטעס און די פאליציי האט דעם מיטינג אויפגעלעזט.

צוליב געשלעגען זיינען אויך צוטריבען געווארען נאך אנדערע יודישע מיטינגען.

יודען בעקומען אויסצייכנונגען אינ'ם יאהר־טאג פון נאוועמבער־אויפשטאנד

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

צוליב דער פייערונג פון נאוועמבער־אויפשטאנד וועט דעם 11. ד. ח. פערעפענטליכט ווערען אין „מאניטאר פאלסקי" א ליסטע פון אויסצייכנונגען, וואס עס וועלען בעקומען פערשידענע פערדינסטפולע בירגער. אויף דער דאזיגער ליסטע זאלען זיך אויך געפינען עטליכע יודען: ווי דער פרעזעס פון ווארשעווער זשורנאליסטען סינדיקאט ד"ר גאטליב, ד"ר יוזעף שטיינבערג פון לעמבערג, פרוי צעציליא קלאטשקא און ד"ר הערמאן דראוויטש.

די ערשטע 10 פערדינסטפולע בירגער

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

דער מלוכה־פרעזידענט האט בעשטימט די ערשטע 10 פערזאנען, וואס זאלען בעקומען דעם נייעם אויסגעצייכנטען מעדאל. די ערשטע פערדינסטפולע פערזאנען זיינען: מארשאל פילסודסקי, פולק. פריסטאר, פולק. קאץ

א. א.

צווישען די ווייטערדיגע עטליכע הונדערט פערזאן וואס זאלען בעקומען דעם דאזיגען מעדאל דערלאנגט מען, וועט זיך אויך געפינען דער יודישער וועטעראן פון 1863 נטע פנחס זילבערמינץ און דער נאטאר פון פוילישען סאציאליזם באלעסלאוו לימאנאווסקי.

אנפאל אויף דער רעדאקציע פון „נאש פשעגלאנד"

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

היינט האבען עטליכע יודישע יונגעלייט געמאכט א אנפאל אויף דער רעד. פון „נאש פשעגלאנד" און אויסגעהאקט אלע שויבען. פאליציי האט די אנפאלער ארעסטירט און שפעטער בעפרייט.

אנפאל אויף א ענדעקישער צייטונג

ראדאם, 8. (טעל. צום „לאדזשער טאגעבלאט")

אומבעקאנטע פערזאנען האבען געמאכט א אנפאל אויף דער רעדאקציע פון דער היגער ענדעקישער צייטונג „סלאווא". עס זיינען אויסגעבראכט געווארען אלע שויבען און עס זיינען געווארפען געווארען שטינק־באמבעס.

יודען! ווילסט דו אז דיין שטימע זאל נישט געהן לאבוד־

שטים פאר דער ליסטע 17

17 17 17 17 17

א גנבה אין א וואהל־קאמיטעט פון צענטראלעוו

קיעלץ, 8. (טעל פון אונזער קארעספאנדענט).

היינט האבען אומבעקאנטע פערזאנען זיך אריינגעקריגען אין וואהל קאמיטעט פון „צענטראלעוו" און האבען צוגנב'עט די וואהל אקטען, בעפולמעכטיגונגען פאר פערטרעטונגס־מענער די ליסטעס פון „צענטראלעוו" וואס זיינען בעשטימט געווארען פאר די וואהל קאמיסיעס אין טאג פון די וואהלען און נאך אנדערע דאקומענטען.

רעוויזיעס אין די לאקאלען פון די אפאזיציאנעלע פארטייען

קראקא, 8. (טעל. פון אונזער קארעספאנדענט).

היינט האט פאליציי דורכגעפיהרט רעוויזיעס אין די לאקאלען פון פ.פ.ס. כ.ד. און די ענדעקעס.

ווענדונגען פון ד"ר ווייצמאן און פון פ[illegible]ליקס ווארבורג צו דער יודישער עפענטליכקייט

איז צוזאמענהאנג מיט'ן 10־יעהריגען יובילעאום פון „קרן־היסוד"

לאנדאן. (יטא) ווי מיר האבען שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט, איז די טעג פערעפענטליכט געווארען א ווענדונג צום יודישען פאלק וועגען שטיצען דעם קרן־היסוד פון ד"ר ווייצמאן, פעליקס ווארבורג, אסקאר וואסערמאן, מיניסטער וואנדערוועלדע, יצחק נייוויטש און לייב יפה. ד"ר ווייצמאן שרייבט אין זיין ווענדונג:

עס זיינען נישט נויטיג ערשט מיינע ווערטער, כדי צו בעשטעטיגען די ווערטפולע ארבייט, וועלכע עס האט געלייסטעט דער קרן־היסוד אין די ערשטע 10 יאהר פון זיין עקזיסטענץ. דער קרן־היסוד האט אין א בעדייטענדער מאס מיטגעהאלפען דער ענטוויקלונג פון ארץ־ישראל. די פרוכטען פון דער ארבייט לאזען זיך בעמערקען אין אלע טיילען פון לאנד. דער קרן־היסוד איז געווען די אינסטיטוציע, וואס האט ערמעגליכט די איינוואנדערונג פון 100.000 נייע מענשען, די גרינדונג פון צעהנדליגער נייע קאלאניעס, אויסהאלטונג פון אונזערע שולען און אונטערשטיצונג פון אונזער געזונדהייטס־וועזען. איך, אלס דער, וואס האט זיך בעטייליגט אין שאפען די מיטלען פאר'ן קרן־היסוד אין דער אלטער און נייער וועלט, קאן געהעריג אפשאצען די שוועריגקייטען, וואס זיינען פערבונדען מיט דער ארבייט. איך קאן אבער נעהעריג אנערקענען דעם ערפאלג, וואס איז דערגרייכט געווארען. געגרינדעט אין א צייט, ווען דער ענטוזיאזם האט ארומגעכאפט די ברייטסטע קרייזען פון יודישען פאלק, און עס איז געווען אונמעגליך פאראויסצוזעהען די שטערונגען, וועלכע האבען זיך שפעטער געשטעלט אויפ'ן וועג, איז דער קרן־היסוד זייט דאן אויסגעוואקסען צום וויכטיגסטען קאלאניזאציאנס־פאנד, וועלכער פערוואנדעלט אין ווירקליכקייט די אידעע פון דער יודישער נאציאנאלער היים. פון דער דויערהאפטיגקייט פון זיין ערפאלג איז אפהענגיג די טעמפא פון אונזער פארטשריט און דער צוקונפט. די, וועלכע ווילען דאס טעמפא פערשנעלערען — און ווער וויל דאס נישט? — האבען די מעגליכקייט צו דערגרייכען די ענדערונג. איך האף, אז די גרויסע צאהל מיטארבייטער, וואס האט אין משך פון פערגאנגענעם צעהנדליג יאהר אזוי איבערגעגעבען און ענערגיש געווירקט פאר'ן קרן־היסוד, וועלען אין קומענדיגען יאהר פערדאפלען זייערע אנשטרענגונגען, „פאר אונזער פאלק און אונזער לאנד".

ה' פעליקס ווארבורג שרייבט אין זיין ווענדונג צום יודישען פאלק: 10 יאהר זיינען אריבער זייט דער גרינדונג פון קרן־היסוד. אין משך פון דער צייט איז דער קרן־היסוד געווען נישט נאר דער הויפט־אינסטרומענט פון דער ציוניסטישער וועלט־ארגאניזאציע, נאר אויך [illegible] דער יענקווידיגער זיצונג אין ציריך, יולי יאהר 1929 — דער פינאנציעלער [illegible] פון דער פערברייטערטער יודישער אגענץ. די ערפאלגען פון קרן־היסוד שאפען די יסודות פאר דעם ערפאלג פון דער יודישער אגענץ. יעדער מענש, וואס איז טיפער פערבונדען מיט'ן ארץ־ישראל־אויפבוי, האט דורך דער פערצווייגטער ארגאניזאציע בעקומען די מעגליכקייט ארויסצווייזען זיין איבערגעגעבענהייט און לאיאליטעט פאר דער גרויסער יודישער זאך. ווען מיר דינען דעם קרן־היסוד, דינען מיר דער ארץ־ישראל־זאך, פערקניפען מיר ענגער די בענדער, וואס פערבינדען אלע טיילען פון יודישען פאלק. אויף איינציגע צווישען אונז ליגט דער פליכט צו בעשטימען דעם פלאן פון די הוצאות, די פאליטישע ריכט־ליניען פון אונזער געמיינזאמער ארבייט. וואס איז שייך דעם קרן־היסוד קאן נישט זיין קיין שום פראגע, קיין שום מיינונגס־פערשידענהייט. עס איז מעגליך נאר איין ענטפער: די גרייטקייט צו ארבייט און קרבנות. מיר לעבען אין א צייט פון שווערען פרוב. פיל פראבלעמען פאדערען א לעזונג, הן אין ארץ־ישראל גופא, הן בנוגע אונזער בעציהונג צו דער מאנדאט־מאכט. קיינמאל ביז איצט איז די נויטווענדיגקייט פון קלארע געדאנקען און בעשלוסען נישט געווען אזוי דרינגענד ווי איצט. קיינמאל איז נישט געווען נויטיגער ווי איצט דער ווילען צו ערפילען אונזערע פליכטען רוהיג און אין גייסט פון טאלעראנץ און געגענזייטיגער פערשטענדיגונג.

דאס ווערק פון קרן־היסוד, וואס איז דער לעבענס־ווערק פון אלע אונזערע אונטערנעמונגען, וועלכער ערמעגליכט די עקזיסטענץ פון דער יודישער אגענץ און פון פערשידענע אונזער היסטארישען ווערק, וועלכען עס ווידמען זיך אונזערע ברידער אין אלע טיילען פון דער וועלט — דעם דאזיגען ווערק, ווי מיר האפען, וועלען אונטערשטיצען מיט דער גאנצער קראפט אלע יודען אהן אונטערשיד פון איבערצייגונגען.

דער דירעקטאר פון קרן־היסוד לייב יפה האט אין א געשפרעך מיט'ן יט"א פארשטעהער ערקלערט, דאס נישט קוקענדיג אויף דעם ווירטשאפטליכען קריזיס אין מזרח־אייראפא האבען זיך די הכנסות פון קרן־היסוד אין די לענדער פון מזרח־אייראפא אין משך פון די לעצטע 2 יאהר נישט פערקלענערט. דער דאזיגער פאקט קען דינען אלס א בעווייז, ווי ענטשלאסען די יודען זיינען פארטצוזעצען דעם „אויפבוי־ווערק" טראצ'ן אלע שוועריגקייטען.

לייב יפה האט ווייטער אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צו קאלאניזירען דעם רעזערוו־באדען און קאנסאלידירען די שוין עקזיסטירענדע קאלאניעס. עס איז אויך וויכטיג, אז דער קרן־היסוד זאל זיין גרייט פארטצוזעצען מיט דער פולער קראפט דעם אויפבוי גלייך ווי עס וועלען אפגעשאפט ווערען די אלע צייטווייליגע שטערונגען. די ארבייט פאר'ן קרן־היסוד טאר דערביי נישט איבערגעריסען ווערען אויף קיין איין מינוט.

בערלין, (יט"א)

דער דירעקטאר אסקאר וואסערמאן שרייבט אין זיין ווענדונג: 10־יעהריגער יובילעאום פון קרן־היסוד! וואס פאר א געוואלדיגער צוטרוי און טיפער גלויבען האט געמוזט בעהערשען די קאנפערענץ פון יאהר 1920, ווען זי האט בעשלאסען צו בילדען דורך פרייוויליגע שפענדונגען דעם צענטראלען פאנד פאר'ן יודישען קאלאניזאציאנס־ווערק אין ארץ ישראל. געוועהנליך ווערען לענדער קאלאניזירט דורך מלוכות מיט זייערע מאכט־מיטלען. פאר אונז יודען איז דער קרן־היסוד א סימבאל פון א נייעם ישוב, און אונזער אלטען שטאם־לאנד. די צוזייטע און צושפרייטע קינדער פון ארץ ישראל, געטריבען דורך אוראלטער בענקשאפט, האבען זיך געגעבען אויפצובויען זייער היימאט נישט מיט פערגעסענעם מוטער־לאנד, בעוואפענט בלויז מיט'ן גלויבען אין אייגענעם רעכט און אייגענער אפפערוויליגקייט. גלייך ווי די נעמען פון די עלטסטע יודישע קאלאניעס — פתח תקוה, ראש־פנה — בעווייזט אויך דאס ווארט קרן־היסוד די קראפט פון א צוקונפט־פארמל. דער לאזונג, וואס איז געווארפען געווארען מיט 10 יאהר צוריק איז דערהערט געווארען דורך די יודען. אין דער ערשטער בעגייסטערונג האבען די ציוניסטישע קרייזען געאפפערט, וואס זיי האבען געקענט. אבער גלייך ווי דער א"י־געדאנק איז נישט קיין פארטיי־זאך, האט זיך אויך דער קרן־היסוד נישט בעגרענעצט מיט'ן קרייז פון פארטיי־מענשען. אליין מעהר האט ער זיך ערווארבען פריינד צווישען די נישט־ציוניסטישע יודען. בעזונדערס אין די מזרח־לענדער האבען אלע שיכטען פון דער בעפעלקערונג ארויסגעוויזען א גרויסע אפפערוויליגקייט.

עס איז געלונגען דעם סטיכישען שטראם פון יודישער בעגייסטערונג צו ארגאניזירען און דויערהאפטיג איינצוזעצען. הגם די זאמלונגען זיינען נישט זעלטען פארגעקומען אין צייטען, ווען עס זיינען נישט אלעמאל געקומען פרעהליכע און גליקליכע ידיעות פון ארץ ישראל, איז די צאהל שפענדער פון יאהר צו יאהר געוואקסען. ווען די לאגע אין ארץ ישראל איז בעזונדער שווער געפאלען אויף דעם קרן־היסוד'ס ספעציעל פעראנטווארטליכע אויפגאבען. דער קרן־היסוד איז אבער שטארקער פון אלע וואנדלונגען, וואס זיינען נויטווענדיג פערבונדען מיט דער פאליטישער און ווירטשאפטליכער ענטוויקלונג.

די גאראנטיע פון זיין אונטערשטיצער־לייבקייט זעהט דער קרן־היסוד אין דער אורשפרינגליכקייט און אונטערשטיצטער ציון־ליבע פון דער יודישער געמיינשאפט, וואס איז געוואוינט צו ליידען דעם שווערסטען גורל, נישט פערטונקעלנדיג דעם גלאנץ פון זייערע צוקונפט־האפנונגען.

דעם קרן־היסוד איז געלונגען צו פאראייניגען דאס יודענטום צו א געמיינזאמער טאט. אונזער פאנד איז געווען דער פארלויפער פון דער יודישער „אגענץ" און וועלכער ער איז איצט איינגעגליעדערט אלס וויכטיגסטער פאר־נאנציר־אינסטרומענט.

אונז שטארקט דער געדאנק, דאס די הכנסות פון קרן־היסוד אין יאהר, ווען עס איז גלייכצייטיג געזאמעלט געווארען דער הילפס־פאנד, זיינען געשטיגען גראד אין די לענדער, וואו די יודישע מאסען ליידען אמשטארקסטען פון ווירטשאפטליכער נויט. מיט א געפיהל פון גליק און טיפער פערשעהמט נעמען מיר אן די אפפערוויליגקייט פון די יודען אין מזרח־אייראפא. דער קרן־היסוד דארף אלע יודען אויף דער וועלט לערנען, דאס קיין זאך געהט זיי נישט אהן נאהענטער, ווי די אויפהאלטונג און בענייאונג פון יודענטום, דאס ביי מאנכע טעגליכע זארגען וועלען זיי די נאציאנאלע בעפרייונג קענען געפינען אין דער פולער מיטארבייט אין ארץ־ישראל־ווערק".

בריסעל, (יט"א)

ה' וואנדערוועלדע דער געוו. בעלגישער מיניסטער און פיהרער פון צווייטער אינטערנאציאנאל שרייבט אין זיין ווענדונג אין צוזאמענהאנג מיט'ן 10־יעהריגען יובילעאום פון קרן־היסוד:

„פאר מיין אבפאהר אויף א לענגערע רייזע אין ווייטען מזרח וויל איך אויסדריקען מיין טיפסטע סימפאטיע דעם קרן־היסוד צו זיין יובילעאום. מען קען האבען פערשידענע מיינונגען וועגען די מעגליכקייטען פון פאלקאמער פערווירקליכונג פון ציוניזם, איך ערקלער אבער מיט דער גאנצער זיכערקייט, אז יעדער, וואס האט געזעהן מיט זיינע אייגענע אויגען דאס ווערק פון קרן־היסוד, זיינע בעמיהונגען צו שאפען פאר מענשען אויף פרייער ערד, מוז אויסדריקען זיין פערעהרונג פאר דעם ווערק, וואס רופט ארויס בעוואונדערונג און רעספעקט. גאנץ אפט האט זיך די אייראפעאישע קולטור מיט געוואלדיגע מיה געבראכט אזהר וועג איבער דער וועלט. גראד דאס איז דער רעזום פון ציוניזם, אז די נאציאנאלע היים ווערט געבויט אהן ווענען צו בערויבען. איך זאג אלע, וואס פיהלען זיך פעראנטווארטליך פאר'ן ווידער־אויפבוי פון דער יודישער נאציאנאלער היים, ליגט אויף דער גרויסע אויפגאבע צו בעווייזען מיט דער אראבישער בעפעלקערונג, דאס אין ארץ ישראל איז פארהאן גענוג ארט פאר יודען, דאס אראבישע און יודישע ארבייטער האבען נישט קיין נגעצליכע אינטערעסען, דאס די בעסערע צוקונפט פון די פעלקער, וואס לעבען אין ביידע זייטען פון ירדן, איז אפהענגיג פון זייער פרוכטבארער צוזאמענארבייט. שוצען די רעכט צום געמיינזאמען באדען פאר דער געמיינשאפט, נישט אויסנוצען קיין מענשען דורך מענשען, צוזאמענארבייט פאר שותפות'דיגע אויפגאבען — דאס זיינען די צילען, וואס זיינען געמיינזאם דעם סאציאליזם און ציוניזם. צוליב די דאזיגע צילען ווינש איך דעם קרן־היסוד פון גאנצען הארצען ער זאל וואקסען און זיך ענטוויקלען.

—=0S0=—

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat”, Łódź, Piotrkowska 16 Skrz.poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

די גלייכגילטיגקייט

מיר ווילען דאָ אָנווייזען אויף דער געפאַהר, וואָס עס שטעקט אין דעם גלייבען אין די „זיכערע מאַנדאַטען”. אגב, נישט אַזוי ווייט אין דער זיכערקייט, וואָס מיר האָבען אין אונזערע ליסטעס, נאָר אין יענע, וואָס אונזערע „קאָנקורענטען” ווילען אונז מזכה זיין. וואָרום פון אַזאַ „עודף” איז זעהר לייכט ס'זאָל ווערען אַ זעהר אונאַנגענעהמער דעפיציט. אָט פאַר וואָס מיר מוזען אַזוי שטאַרק וואָרענען געגען דער איבערשאַצונג פון די שאַנסען, וואָס עס האָט די יודישע ליסטע. ווען ביי די וואַהלען וואָלט עס זיך נישט געהאַנדעלט וועגען אַזאַ ברוטאַלער און טרוקענער זאַך, ווי ציפערן, וואָלט אַזאַ אַנערקענונג ווירקליך געקענט זיין אַ געוויסע סאַטיספאַקציע. וואָס זאָל מען אָבער טוהן, אַז אין סיים וועט נאָר זיצען דער פערטרעטער פון אַזאַ ליסטע, אויף וועלכער עס איז געפאַלען אַ געוויסע צאָהל רעאַלע שטימען, לכל הפחות אַזויפיל, וויפיל מען דאַרף האָבען צו אַ מאַנדאַט. און עס איז נאָך נישט געבוירען געוואָרען דער נביא וואָס זאָל קענען זאָגען פאָראויס, ווי הויך עס וועט זיין דער וואַהל-צעהלער, און וועלכע ליסטע עס וועט בעשטימט דערגרייכען צו דעם דאָזיגען וואַהל-צעהלער.

און אויך אין אייגענעם לאַגער איז געפעהרליך די „זיכערקייט אין זיך”. דאָרט, וואו עס האָט די דעצידירענדע דעה די ברוטאַלע ציפער, איז אַזאַ „זיכערקייט אין זיך” זעהר שעדליך. דאָס קאָן גורם זיין צו אַנ'אָפּשוואַכינג פון דעם אַגיטאַציע-פערנעהם, וואָס איז מעגליך אַדורכצופיהרען ביי די איצטיגע בעדינגונגען. און עס איז דאָך בעוואוסט, אַז דער שוואונג פון דער אַגיטאַציע איז איצט צוליב כמה טעמים אַזוי נישט קיין שטאַרקער.

מיר וואָרענען דעריבער די אַלע, וואָס זאָגען: „מיר האָבען דעם מאַנדאַט אין דער קעשענע, מיר האָבען אַנ'אייגענעם מאַנדאַט”.

די דאָזיגע שטאָלצע ווערטער איז גוט איבערצולאָזען אויף 3 שעה — נאָך די וואַהלען.

אין איצטיגען אַרטיקעל ווילען מיר אָנווייזען אויף אַנ'אַנדערן „שונא”, וועלכער איז אגב אַ שטיקעל קרוב מיט'ן ערשטען.

מיר מיינען דאָ די גלייכגילטיגקייט, וואָס הערשט אויף „דער גאַס” בנוגע די וואַהלען. אמת, אַז אַזאַ רוהיגקייט איז אפשר בעסער פון נערוועזיטעט אויסברוכען, וועלכע בעגלייטען זעהר אָפט אַ וואַהל-קאַמפּאַניע. אויב אַז ס'מוז שוין זיין אונאָרמאַל, איז דאָך שוין פיל גלייכער, אַז עס זאָל זיין אונאָרמאַל אין פּרט פון שטילקייט, איידער עס זאָל זיין צו נערוועז, וואו עס קומען צום אויסדרוק מעסער'ס און רעוואָלווערן און אויפגעריסענע וואַהל-מיטינגען. אַזאַ „לעבעדיגקייט” ווינשען מיר זיך בכלל נישט...

פון דער צווייטער זייט קאָן מען נישט רעכטפערטיגען די גלייכגילטיגקייט, אין וועלכער עס געפינט זיך איצט די וועהלער-מאַסע.

אמת, אַז דער בירגער האָט זיך שוין זייט אַ פּאָר יאָהר צוגעוואוינט, אַז ער זאָל נישט האָבען אַזאַ שטאַרקען ענטוזיאַזם פאַר דער אינסטיטוציע פון פּאַרלאַמענטאַריזם. אמת איז אויך, אַז דער בירגער האָט גרויסע ספקות בנוגע דעם מאַסשטאַב פון די פּרעראָגאַטיוועז און מעגליכקייטען פון נייעם סיים. דאָס אַלץ איז גורם, אַז מען זאָל זיך נישט אַזוי שטאַרק נעמען צום האַרץ די וואַהלען.

און פונדעסטוועגען איז דאָס אַ אונבעגרינדעטע שטימונג וואָרום טראָץ אַלעם, טראָץ אַלע קריזיסען, וואָס דער פּאַרלאַמענטאַריזם לעבט איבער כמעט אויף דער גאַנצער וועלט, איז עס דאָך אַלץ נאָך די אינסטיטוציע, וועלכע רופט אַפילו אַ גרויס ציטער ביי די, וואָס האָבען זי בעזיגט. דאָרט וואו מיליאָנען מענשען האָבען אַריינגעלעגט זייער אונ'אָפּהענגיגען ווילען, געפינט זיך די סטיכישע מאַכט, מ'קאָן, נאַטירליך, צוטרייבען דעם פּאַרלאַמענט מיט איין שטריך פון דער פעדער אינגאַנצען, אָבער כל זמן דער פּאַרלאַמענט איז נישט צוטריבען און נישט אָפּגעשאַפט געוואָרען, געפינט זיך נאָך אין איהם אַלץ די אורמאַכט, וועלכע צווינגט צו רעספּעקט שוין צוליב זיין עקזיסטענץ אַליין.

אויסוועהלען אַ סיים איז נאָך אַפילו אין היינטיגע צייטען און ביי די איצטיגע בעדינגונגען אַ הייליגע פליכט. מ'קאָן נישט און מ'טאָר זיך נישט בעציהען גלייכגילטיג צו די וואַהלען. דער בירגער איז גערופען געוואָרען צו דער וואַהל-אורנע, און ער מוז די וואַהלען טראַקטירען, ווי אַ הכרח.

אַזוי פיל פון דער עטישער זייט. ס'איז אָבער אויך פערהאַן אַ פּראַקטישע זייט, וועגען וועלכער עס איז כדאי אַביסעל ברייטער צו רעדען מיט'ן יודישען וועהלער.

עס וואָלט זיך איהם געוואָלט ערקלערען, אַז דער מאַנדאַט וועט נישט אַראָפּפאַלען, סתם אַזוי פון הימעל, אויב די גאַנצע 100 פּראָצענט וועהלער וועלען נישט געהען צו די וואַהלען.

ס'איז נישטאָ קיין מיאוסערע זאַך, ווי אַזאַ פערגליווערטע גלייכגילטיגקייט, אין ס'איז אויך נישטאָ עפּעס שעדליכערס. דער אינדיפערענטיזם האָט שוין נישט איין גוטע זאַך אָוועק'געהרג'עט. און דעריבער דערמאָנען מיר נאָכאַמאָל.

די גלייכגילטיגקייט — איז אַנ'אַנדער שונא!

דר. יהושע טהאָן.

אל דזשאָלסאָן
איז אַ פיינער בעל פּרנסה
אַ שטיקעל חשבון פון זיינע פערדינסטען

אל דזשאָלסאָן איז היינט איינער פון די פּאָפּולערסטע אַרטיסטען פון קלאַנג-פילם. די בילדער מיט אל. דזשאָלסאָנען רופען אומעטום אַרויס אַ געוואַלדיגען אַנטוזיאַזם און די פילם-געזעלשאַפט הייסט זיך גוט בעצאָהלען, ווייל דזשאָלסאָן נעמט גאַנץ פיינע שכירות...

אָבער אל. דזשאָלסאָן טרעט אויך אויף אין אַמעריקע אויף דער לעבעדיגער סצענע. אין ניו-יאָרק אין קאַפּיטאָל-טעאַטער טרעט ער אַרויס צווישען די אַנטראַקטען פון קינאָ-בילדער. אין יעדען סעאַנס געפינט ער זיך אויפ'ן סצענע פון 15 ביז 25 מינוט. צווישען די לידלעך דערצעהלט ער וויצען, כדי נישט אָנצושטרענגען זיין שטים.

ביי יעדען סעאַנס בייט ער די וויצען און צוליב דעם בלייבט דער עולם זיצען אויף עטליכע סעאַנסען און דער אָנקומענ-דיגער עולם דאַרף דעריבער וואַרטען און דער ריי אויף צו קריגען אַ פּלאַץ.

וויפיל-זשע בעקומט דזשאָלסאָן פאַר די דאָזיגע עטליכע צענדליג מינוט?

אין ניו-יאָרקער „פאָרווערטס” מאַכט מען אַ שטיקעל חשבון פון דזשאָלסאָנס פּרנסה.

פאַר איין וואָך צייט אויפטרעטען אין קאַפּיטאָל-טעאַטער, האָט ער בעקומען 20 טויזענט דאָלאַר. חוץ דעם האָט ער נאָך געדאַרפט קריגען אַ העלפט פון דעם געלט, וואָס פאַר דער וואָך וועט אין קאַסע פון טעאַטער אַריינפליסען מער ווי 80 טויזענט דאָלאַר.

גרויסע פייערונגען לכבוד יעקב ראָזענהיים

בערלין, (י. ט. אַ.) אין בערלין, [illegible] פראַנקפורט און אַנדערע שטעט [illegible] פאָרגעקומען פייערונגען לכבוד [illegible] 60 יעהריגען געבורטס-טאָג פון פּרע[illegible] דענט פון דער וועלט-אָרגאַניזאַציע „אגודת ישראל” ה' יעקב ראָזענהיים. דער יובילאַר האָט בעקומען פיל בעגריסונגס-אַדרעסען פון פערשידענע אָרגאַניזאַציעס, פריינד און פערעהרער.

מיניסטער מאַטושעווסקי'ס רעדע
וועגען דער ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג פון פוילען
דער געזעגענונגס-באַנקעט פון מיסטער דעוועי

אונזער אַמעריקאַנער בעל יועץ מיסטער דעוועי האָט זיך פרייטאָג געזעגענט מיט פוילען און אין שייכות דערמיט האָט דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום לכבוד איהם איינגעאָרדענט אַ באַנקעט, אויף וועלכען עס זענען געווען פערטרעטען פאַרשטעהער פון רעגירונגס-מיניסטעריום און פערטרעטער פון די ווירטשאַפטליכע און פינאַנץ קרייזען און פוילען.

ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט האָט דער מיניסטער מאַטושעווסקי געהאַלטען אַ גרויסע רעדע, אין וועלכער ער האָט דערצעהלט וועגען די פערדינסטען, וואָס דער אָפּפאָהרענדער בעל יועץ האָט געהאַט פאַר די פוילישע פינאַנצען און דערביי אויך, אבער נישט פערגעסען, אַז מיר האָבען איצט אַ וואַהל-קאַמפּאַניע און מען דאַרף וועגען דעם אויך עפּעס רעדען:

אָפּפערטיגענדיג זיך מיט די וועפּליבעלס-ווערטער פאַר'ן מיסטער דעוועי האָט דער פינאַנץ-מיניסטער געהאַלטען אַ לאַנגע רעדע וועגען דער פערגאַנגענהייט און צוקונפט פון דער פוילישער ווירטשאַפט.

— פוילען — האָט דער מיניסטער געזאָגט — איז זייט דורות אַ לאַנד מיט אַ פּאָטענציעלע עשירות, און דאָך איז זי אַן אָרים לאַנד.

ביי דער שפע פון רויה-שטאָפען, ביי דער אַרבייטסזאַמער און פעהיגער בעפעלקערונג, ביי דער פרוכטבאַרער ערד, איז אַלץ אונזער מענש פון דער גרויער מאַסע פיל אָרימער, ווי אין די מערב לענדער.

דער דאָזיגער מצב הערשט שוין ביי אונז זייט דורות, מ'דאַרף זיך דעריבער אָפּגעבען אַ [illegible] וחשבון פון די סבות, [illegible] האָבען דאָ גורם געווען צו דער [illegible] ענטוויקלונג פון אונזער ווירט[illegible], כדי אויסצומיידען די פעהלערן [illegible] צוגרייטען געגען די נעגענזאַצען.

די ערשטע סבה — ערקלערט דער [illegible] מיניסטער — איז געווען די ראָל פון פוילען אַלס די לעצטע פעסטונג פון דער מערב-קולטור אויף דער גרעניץ פון מזרח.

דאָרט ווי די גרעניץ-לייניע טיילט ניט בלויז אָפּ צוויי בעזונדערע לענדער נאָר אויך 2 גאַנץ בעזונדערע וועלטען, מוזען די רייבונגען זיין שטאַרקער און עפטער, ווי ערגעץ אַנדערשוואו. אַ פּאָר דורות האָבען זיך די געוועלטיגער פון מזרח בעמיהט אַריינצובעקומען אין זייערע הענד פוילען, כדי אַזוי אַרום צו בעהערשען די מערב-קולטור.

די צווייטע סבה, וואָס האָט גורם געווען, אַז פוילען זאָל זיך אַזוי שוואַך ענטוויקלען ווירטשאַפטליך איז געווען דאָס, וואָס מיר האָבען נישט קיין צוטריט צום ים. די דאָזיגע סבה האָט גורם געווען, אַז פוילען זאָל זיך נישט קענען, ווי ענהערע, בעטייליגען אין'ם אינטערנאַציאָנאַלען האַנדעל און מיר זענען דעריבער געבליבען אויף אַ סך, אַ סך הינטערשטעליג.

די דריטע סבה איז ענדליך געווען דאָס, וואָס ביי אונז איז נישט געווען קיין פעסטע-געשלאָסענע פּאָליטישע אָרדנונג און עס האָבען געהערשט שלעכטע געזעצען, וועלכע האָבען זיך ביי אונז איינגעוואָרצעלט זייט דעם 15. יאָהרהונדערט און טראָץ די בעמיהונגען פון אונזערע בעסטע מלוכה-מענער הערשען זיי נאָך עד היום.

— אויב מיר וועלען וואַרפען אַ בליק צוריק אויף די אָפּגעלאָפענע 12 יאָהר פון פוילען'ס אומאָפּהענגיגקייט, קאָן מען גאַנץ לייכט פעסטשטעלען, אַז די וועלכע שוועריגקייטען, וואָס עס האָט געהאַט אונזער ווירטשאַפט מיט דורות צוריק, האָבען אויך עקזיסטירט אין די לעצטע 10 יאָהר.

דער אונטערשייד פון דער פערגאַנגענהייט און די איצטיגע עפּאָכע בעשטעהט אין דעם, וואָס אַמאָל האָבען זיך די כוחות, וואָס האָבען שלעכט געווירקט אויף אונזער ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג, אַלץ מעהר פערטיפט, און היינט ווערען די דאָזיגע שוועריגקייטען וואָס ווייטער אַלץ מעהר בעזייטיגט.

מיט 12 יאָהר צוריק האָט אונזער פיהרער מיט זיינע געהאָרזאַמע זעלנער אָפּגעהאַלטען די מאָליע, וואָס האָט זיך געוואָלט אַרייננעמען קיין פוילען. היינט זענען אונזערע גרענעצען בעפעסטיגט און בעוואַכט; און דאָס איז די בעסטע גאַראַנטיע פאַר דער עקאָנאָמישער ענטוויקלונג.

מיט אַ קורצער צייט צוריק האָבען די פוילישע גרענעצען ווידער געקומען אין בעריהרונג מיט'ן ים און דער פוילישער אָרגאַניזם האָט זיך צוזאַמענגעוואַקסען מיט'ן איינענעם ים, און וואָס אַ יאָהר טוט ער זיך נאָך מעהר מיט איהם צוזאַמענוואַקסען און פערטיידיגט דאָס דאָזיגע שטיקעל ערד, וועלכעס גיט אונז אַ גאַראַנטיע פון אַ גוטער ענטוויקלונג.

איבערגעהענדיג צו דער איצטיגער פּאָליטישער סיטואַציע אין פוילען ערקלעהרט דער מיניסטער, אַז מיר דערנעהנטערן זיך צום מאָמענט, ווען עס וועט בעזייטיגט ווערען די לעצטע שוועריגקייט, וואָס וועט גאַראַנטירען די ענטוויקלונג פון פּאָטענציעלע כוחות אין פוילען, צו דער סטאַביליזאַציע פון די אינערליכע פערהעלטעניסען.

— איך האַלט — זאָגט ווייטער מיניסטער מאַטושעווסקי, אַז אונזער איצטיגע קאָנסטיטוציע און די וואַהל-אָרדינאַציע איז געבויט אויף אַזאַ אופן, אַז עס איז אויסגעשלאָסען צו שאַפען אַ מעהרהייט אין פּאַרלאַמענט. די רעגירונגען האָבען זיך דעריבער געמוזט זעהר אָפט ענדערן, אָפּהענגיג פון'ם ווינד, וואָס האָט געבלאָזען און אונזער עקאָנאָמישע פּאָליטיק האָט דעריבער יעדעס מאָל געמוזט אַרומוואַלגען געוואַלדיגע שנוים. די שלעכט געבויטע קאָנסטיטוציע האָט צוגענומען דער מלוכה דעם ווילמאַכטען פאַקטאָר פון דער ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג — די זיכערהייט און דעם צוטרוי, — אַזוי אין אויסלאַנד, ווי אין לאַנד גופא.

עס איז זעהר כאַראַקטעריסטיש דאָס, וואָס פוילען האָט בעקומען אויסלענדישע הלוואות נאָר אין די מאָמענטען, ווען דער פּאַרלאַמענט האָט פּראַקטיש רעזיגנירט פון זיין רעכט, אָדער ווען מע האָט זיך איהם געצוואונגען צו דער רעזיגנאַציע. פוילען האָט בעקומען אויסלענדישען קרעדיט נאָר אין 2 עפּאָכען: אין דער צייט פון די בעפולמעכטיגונגען, ווען דער סיים האָט זיך אָפּגעזאָגט פון זיינע רעכט און אין דער עפּאָכע פון נאָך מאַי, ווען די סטאַביליזאַציע האָט זיך אָנגעהויבען צו שטיצען אויף אַנדערע כוחות, ווי ביז דאַן, און נעמליך, אויף דעם ווילען און דעצידיע פון מאַרשאַל פּילסודסקי. און דער מיניסטער פיהרט אויס, אַז איצט דערנעהנטערען מיר זיך צו דער ערלעדיגונג פון די אינערליכע פערהעלטעניסען אין פוילען אויף אַ קלוגען אופן, וואָס גיט אַ גאַראַנטיע צו ערמעגליכען אַ סטאַבילע מאַכט און אַ רוהיגער עוואָלוציע, וואָס וועט פערהיטען דאָס לאַנד פון קאָנוואַלסיווע איבערטרייסלונגען, וואָס זענען געקומען צוליב די פערשריפטען פון דער קאָנסטיטוציע פון יאָהר 1921.

דער רעזולטאַט פון די וואַהלען וועט דעצידירען וועגען דעם גורל אויפבלוה פון דער ווירטשאַפט אין פוילען.

איך שטעל דאָס פעסט אין דער מיניסטער איבערצייגונג, וואָרום אַפילו אין די בין איצטיגע בעדרינגונגען האָט די פאָרזיכטיגע און פעסטע ווירטשאַפטליכע פּאָליטיק פון מאַרשאַל פּילסודסקי אונז ערלויבט צו בעזייטיגען די שוועריגקייטען, וואָס זענען אַרויסגערופען פון דער אינטערנאַציאָנאַלער סיטואַציע.

רייכע און טעכניש-שטאַרק אויסגעבויטע מלוכות האָבען נישט בעוויזען צו דערהאַלטען דעם גלייכגעוויכט פון בודזשעט, וואָס מ'קאָן נישט זאָגען וועגען אונזער בודזשעט.

דיקע מענשען קענען דורך אַ געוויסענהאַפטען געברויך פון נאַטירליכען Franciszka Józefa ביטער-וואַסער דערגרייכען נאָרמאַלען שטוהל-גאַנג אָהן אָנשטרענגונג

אין א צייט פון קריזיס

פון ש. י. סטופּניצקי

אין אַ צייט פון אַ קריזיס, ווען דער עולם פערדינט נישט, ווען דער קרעמער לייזט נישט. ווען די סחורה ליגט ווי אַ שטיין און ריהרט זיך נישט פון אָרט. אין אַ צייט, ווען אַלץ איז בילינ, נאָר געלד איז טייער, וואָס טוט די רעגירונג, וואָס טוען די פינאַנץ-אינסטיטוציעס אין אַזאַ צייט? געוועהנליך זעהט מען אין אַזאַ צייט צו פערלייכטערן די לאַגע, ביי לינגער מאַכען דעם פּראָצענט-פוס. פערלענגערן די טערמינען און געבען דעם עולם די מעגליכקייט זיך דורכצודרעהען.

עס איז דערום נישט פערשטענדליך, פאַרוואָס גראָד אין אַזאַ צייט האָט די „באַנק פּאָלסקי” געפונען פאַר מעגליך צו פערקירצען דעם טערמין פון דיסקאָנטאָ פון נייננציג טעג אויף פינף און זיבעציג טעג.

אין אַ נאָרמאַלער צייט דרעהט זיך דער קאַפּיטאַל שנעל איבער, דער סוחר ברענגט סחורה, די סחורה ווערט שנעל אָפּגעזעצט, דער דעטאַליסט לייזט באַלד אָפּ פאַר דער סחורה, ער זעהט זיך מיט אַ מזומן גראָשען און ער דאַרף גלייך ווידער סחורה. ער בעצאָהלט דערום פאַר דער פריהערדיגער סחורה, כדי ער זאָל בעקומען נייע סחורה. אַזוי אַרום דרעהט זיך דער קאַפּיטאַל שנעל איבער און די טערמינען פון דיסקאָנטאָ קאָנען זיין קורצע.

אַנדערש איז אין אַ צייט פון קריזיס, אויב דער עולם האָט נישט קיין געלד, אַטלט מען זיך נישט צו זוכען נייע סחורה. מען האַלט זיך מיט'ן פעקעל חדשים לאַנג. ממילא קאָן מען נישט בעצאָהלען אַזוי שנעל פאַר דער געקומענער סחורה, ווייל מען האָט זי נאָך ניט פערקויפט און אויב מען נעהמט נישט קיין נייע סחורה און מען קאָן נישט צאָהלען פאַר דער פריהערדיגער סחורה, מוז ממילא דער צאָהלונגס-טערמין פערלענגערט ווערען. און נישט נאָר דער טערמין מוז פערלענגערט ווערען, נאָר מען זוכט מיטלען, ווי נאָכצושטיפען אַ פעקעל, מען מוז דעם קונה מאַכען די פערשידענסטע הנחות, אַבי ער זאָל קויפען, מען מוז איהם געבען סחורה אויף לענגערע טערמינען. מען מוז איהם געבען אויף קרעדיט, אַלץ, כדי דאָס ראָד זאָל זיך דרעהען, עס זאָל אינגאַנצען זיך נישט אָפּשטעלען.

אַז די צייט איז אַנ'אונגעוועהנליכע, אַז דער היינטיגער קריזיס איז נישט צו פערגלייכען צו די קריזיסען, וואָס מיר האָבען געהאַט, זעהט ישעהר. עס טרעפט אַמאָל אַ קריזיס צוליב דעם, וואָס עס איז אַנ'אונגערעכענטיש, עס איז נישט געוואַקסען, דער פויער האָט נישט וואָס צו פערקויפען, ממילא לייזט מען נישט, דער יקרות איז גרויס, קיין געלד איז נישטאָ און דאָס ראַד שטעלט זיך אָפּ. און אונזערע טעג איז אין דער גאַנצער וועלט אַ נערעכטעניש. צו עסען איז דאָ גענוג, אין דער וועלט איז אַ גרויסער זול, קיין געלד פעהלט אויך נישט. אין פראַנקרייך ליגען זמיליאַרדען אין די קאַסעס און דער פּראָצענט-פוס איז זעהר קליין. אויב דער פויער בעקומט ווייניג פאַר זיינע אַרטיקלען, בעקומט ער אָבער נאָך אַלץ גענוג אויף צו קאָנען קויפען די שטאָטישע פּראָדוקטען, ווייל סחורה איז געוואָרען שטאַרק בילינ. פאַרוואָס עס איז ביי אונז אַזאַ קריזיס איז נישט צו פערשטעהן.

אָט אַזאַ מין שמועס האָב איך די טעג אונטערגעהערט צווישען צוויי סוחרים. אַזוי טענה'ט געוועהנליך דער דורכשניטס-מענש. אָבער איינער פון די סוחרים האָט דערביי אַרויסגעזאָגט אַנ'אינטערעסאַנטען געדאַנק:

אַזוי גוט, ווי ווען איינער איז קראַנק, רופט ער אַ דאָקטאָר, ער רעכענט זיך נישט מיט דעם, וואָס יעדער שכן, וואָס געהט אַריין צו איהם און שמועסט, גיט אַ אַנדערע עצה, לויפט פאַר אַנדערע זאַכען. ער רעכענט זיך נישט מיט די אַלע באָבסקע רפואות, נאָר ער געהט צו אַ דאָקטאָר, אויב ער איז בכח, געהט ער צו אַ פּראָפעסאָר, אַזוי גוט, ווי ווען איינער האָט אַ פּראָצעס, אַ סכסוך, רעכענט ער זיך נישט מיט דעם, וואָס יעדער, מיט וועמען ער רעדט, גיט איהם אַנ'עצה, נאָר ער געהט צו אַנ'אַדוואָקאַט, צו אַ פאַכמאַן און גיט איהם איבער צו פיהרען דעם פּראָצעס, אַזוי האָט יעדער געדאַרפט זיין אויך מיט'ן מסחר, מיט דער פערוויקעלטער לאַגע אויפ'ן וועלט-מאַרק. פאַרוואָס גראָד אין אַנ'ענין, וואָס איז נוגע פּרנסה, וואָס געהט אונז אין לעבען, גראָד דאָ פערלאָזען מיר זיך אויף די זנאָכערם „מבינים”, אויף די זנאָכערם. יעדער יוד, יעדע יודענע ווייסט, וואָס מען האָט צו טוהן, ווי מען פיהרט געשעפטען א.א.וו.

די טענה פון סוחר, אַז עס דאַרפען זיין פאַכמענער, דאָקטוירים פאַר עקאָנאָמישע ענינים, צו וועלכע מען זאָל זיך קאָנען ווענדען, פרעגען אַנ'עצה, די טענה איז אַ גערעכטע. אָבער זי איז נוגע נישט נאָר דעם פּריוואַטען סוחר. די וועלכע טענה קאָן מען האָבען אויך צו די פיהרער פון די גרויסע פינאַנץ-אינסטיטוציעס. אויך זיי רעכענען זיך נישט מיט דער מיינונג פון די עקאָנאָמיסטען, פון סאָציאַל-פּאָליטיקער. אויך זיי רעכענען זיך מיט דער מיינונג פון פערשידענע זנאָכערם, פון פּאָליטישע מאַכערס. אונזער ווירטשאַפטס-פּאָליטיק ווערט בעאיינפלוסט פון פּאָליטיקאַרען, וואָס האָבען צו עקאָנאָמיק נאָר אַ קנאַפּע שייכות. אויך די ניזע גזרה צו פערקלענערן דעם דיסקאָנטאָ-טערמין אויף 75 טעג האָט צו עקאָנאָמיק נאָר אַ קליינע שייכות און איז עלול צו ברענגען אַ מהומה אין מסחר.

—=0§0=—

טרויער נאָך פּראָפ. כאַפקין

לאָזאַן, (י.ט.א.) דאָ איז פאָרגעקומען מיט'ן אַנטייל פון דער יודישער קהלה, אוניווערזיטעט און די גרויסע יודישע אָרגאַניזאַציעס די לויה פון בעריהמטען יודישען באַקטעריאָלאָג פּראָפ. וואָלדעמאַר כאַפקין. נאָך דער טרויער-רעדע פון הרב י. סטאָשעק האָט געהאַלטען אַ רעדע אין נאָמען פון „אַליאַנס איזראַעליט” פּראָפ. ליבער, וועלכער האָט געשילדערט די פערדינסטליכקייט און די פערדינסטען פון גרויסען געלעהרטען און בעקעמפער פון דער כאָלערע-עפּידעמיע. אין נאָמען פון „הילפס-פעראיין” האָט ביים אָפּענעם קבר גערעדט ד"ר מאַרק ווישניצער, וועלכער האָט אונטערגעשטראָכען דעם טיפען אינטערעס, מיט וועלכען פּראָפ. כאַפקין האָט זיך בעצויגען צו דער לאַגע פון די יודען אין פערשידענע לענדער.

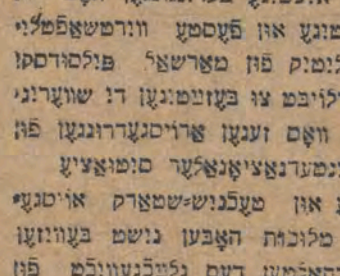

פעלץ-וואַרעס
קען מען קויפען אמפּיליגסטע און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען
נאָר ביי דער לאַנגיעהריגער פירמע
L. B. FEFER, Wschodnia 42, Tel. 178-04
בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן אָרט.
די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און רעעל.

17 — ייד! ווילסט דו האָבען אַ עהרליכע, מוטיגע און דרייסטער פערטיידיגונג — שטים פאַר דער ליסטע

יודיש טעאַטער פילהאַרמאָניע נאַרוטאָוויטש 20
יוד. אַרט.-פעראיין אין פוילען.— דירעקטאַריאַט פון די פעראיינס-טעאַטערן
בעפולמעכטיגטער דיר. פאַר לאָדז: א. שטאַקפעדער לייטער: א. בעזמאָזאַ
גאַסטשפּילען פון דער בערימטער אַמעריקאַנער קינסטלערין
אננא יאַקובאָוויטש
היינט זונטאָג, ווערט נישט געשפּילט
מאָרגען מאָנטאָג, ד. 10. 9 אָוו. פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 80 גר.
צום ערשטען מאָל אין לאָדז מיט א. יאַקובאָוויטש
יעקב גאָרדין'ס אונשטערבליך ווערק אין 4 אַקטען
חאַסיע די יתומה
הויפּט-ראָל „חאַסיע” פירט אויס אננאַ יאַקובאָוויטש.
ס'נעמען אַנטייל: גאַנץ ניי-אַנגאַזשירטער אַרטיסטען-אַנסאַמבל פון וואַרש.
טעאַטערס: (לויט א. ב.) פּרויען: י. פלאַום ש. פלאַום מ. פּאָזנאַנסקאַ, ר. רעגינאַ,—מענער: מ. אייזענבערג, ח. בראָקאַרוש, י. גרינהויז, ב. גורוויטש, י. וויינבערג, ד. לואי, מ. מאַקסימאָוו, מ. פּאָזנאַנסקי, א. קורץ און ה. פלאַום
דיריגענט ל. זעלמאַן. — בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

אויף דער גרענעץ פֿון סאוו.-רוסלאַנד

(נאָטיצען פֿון א רייזע) — פֿון א. מיראו

פֿאָהרנדיג קיין רוסלאַנד, האָב איך נישט געהאַט קיין פֿאָראורטהיילען בנוגע דעם דאָזיגען לאַנד. איך האָב זיי אויך נישט. איך וויל אין מיינע רייזע-נאָטיצען שילדערען מעגליך אָביעקטיוו אַלץ וואָס איך האָב געזעהן און געהערט אין דעם גרויסען לאַנד פֿון אומבעגרענעצטע מעגליכקייטען, אָדער אוממעגליכקייטען. איך מוז בעמאַנען, אַז איך בין געווען דאָרט א פֿערהעלטניסמעסיג קורצע צייט און בעזוכט נאָר די צוויי הויפּט-שטעט. דאָס האָט מיר געגעבען גענוג שטאָף, כדי צו האָבען א בעגריף וועגען דעם, וואָס קומט פֿאָר אין דעם אַזוי גערופֿענעם „פֿערבאַנד".

פֿאַר'ן פֿאָרען קיין רוסלאַנד איז מיר אויסגעקומען דורכצומאַכען פֿאַרשידענע גרענעצען און אַלערליי לענדער. נוט קוקענדיג אויף די פֿאָרמאַליטעטען, וויזעס און אַנדערע שלעק, איז דאָך דער דורכפֿאָהר פֿון איין לאַנד אין אַנדערען, אויב איהר האָט זיך בעוואָרנט מיט אַנ'אויסלענדישען פּאַס און געהעריגע וויזעס, נישט אַזוי שווער און בעלעסטיגענד. אָפֿטמאָל קאָנטראָלירען די דאָקומענטען בעאַמטע פֿון ביידע שכנישע מלוכות, וועלכע געהען צוזאַמען אין וואַגאָן. אָפֿט נעהמט אָפּ ביי אייך דעם פּאַס, דער בעאַמטער פֿון דער אויספֿאָהר-מדינה און ס'גיט אייך אָפּ שוין אויף יענער זייט גרענעץ דער בעאַמטער פֿון דער צווייטער מלוכה. מיט איין וואָרט: גאַנץ פֿרידליך און שטיל. פֿון וואַגאָן, אויב ער איז א דירעקטער, דאַרפֿט איהר נישט אַרויסגעהען.

נישט אַזוי איז אָבער די לאַגע ביים אַריינפֿאָהרען אין רוסלאַנד. דאָ ווערען די וואַגאָן-בעציהונגען צווישען די בעאַמטע אונטערגעהאַקט. יעדער צד קאָנטראָלירט פֿאַר זיך. דער צוג שטעלט זיך אָפּ אינמיטען און לאָזט אַרויס האָרט ביים גרענעץ די בעאַמטע פֿון דער אַרויספֿאָהר מלוכה. נאָך די וואַגאָנפֿיהרערס — איך גלויב, אַז נאָר צוליב דעם, וואָס מען האָט זיך גאָר נישט געכאַפּט, — פֿאָהרען פֿון איין לאַנד אין אַנדערען פּאַראַלעלע פּיצ'ען, ד. ה. פֿון איין ענדפּונקט ביז'ן צווייטען. אין א וואַגאָן פֿון דירעקטער אויסלענדישער פֿערבינדונג בעקומט מען א סאָוועטישען, אָדער אויסלענדישען „פּראַוואָדניק" (בעדינער).

ביי דער הערשענדער אין רוסלאַנד טענדענץ פֿון אָפּשיידען וועלכע ס'איז פֿערבינדונג פֿון איהרע בירגער מיט די אויסלענדישע — גלויב איך, — וועט צו אַזאַ לאַגע אונגעגליכען קומען א סוף.

ווען דער צוג דערנעהענטערט זיך צו דער סאָוועטישער גרענעץ, נאָכ'ן אַרויסשטויסען פֿון די בעאַמטע פֿון דער לעצטער „קאַפּיטאַליסטישער" מלוכה, — ווערט אַביסעל א גרעסערע שטימונג אין וואַגאָן גורם דערצו דער סאָוועטישער „פּראַוואָדניק". קודם כל הייסט ער פֿערמאַכען, אָדער פֿערמאַכט אַליין אַלע פֿענסטער. פֿרעגט איהר אים עפּעס, ווי איז מען זיך נוהג מיט ציגאַרעטען, בולבער, זאָגט ער מרוקען: „דאָס זענט איהר, ווייס איך שוין נישט. אונזערע וועלען שוין אייך זאָגען. פֿון וואַגאָן דאַרפֿט איהר אַליין נישט אַרויסגעהען. אונזערע וועלען אַריינגעהען און שוין אָרדענען."

אַליין קלייבט ער צונויף אַלע זיינע אויסלענדישע צייטונגען, דרוקזאַכען, צוזאַמען אין איין פּעקל, און וואַרפֿענדיג האַסטיגקייט: „דעם ענין דאַרף מען ליקווידירען", וואַרפֿט ער אַהם אַרויס (דעם פּעקעל) דורכ'ן פֿענסטער און פֿליעט גאַנץ פֿון צוג.

עס ווילט זיך אייך אָבער נישט שיידען מיט אייערע צייטונגען און איהר לאָזט זיי ביי זיך.

מילא, אויפֿעסען וועט מען דאָך אייך דערבאַר נישט. ווען איהר קערט זיך אום אין וואַגאָן, געפֿינט איהר שוין נישט די צייטונגען...

מיר בעטען דעם „פּראַוואָדניק", ער זאָל לאָזען אויפֿמאַכען א ווינקעלע פֿענסטער כדי צו זעהען די גרויסע איקע, וואָס שטעהט אויף דער גרענעץ צום סאָוועטען-לאַנד. נאָך א שטיקעל וואַקלעניש איז ער מסכים. אויף איין זייט אָנגעשריבען מיט רויטע בוכשטאַבען „א גרוס אַלע האַרעפּאַשניקעס פֿון דער גאַנצער וועלט". פֿון דער צווייטער זייט: „דער קאָמוניזם וועט אָפּווישען אַלע גרענעצען צווישען פֿעלקער און לענדער". גאַנץ פֿיין, אַדרבה, זאָל טאַקע די אַרבייטער-מלוכה ווייזען א ביישפּיל פֿון העפֿליכקייט, און אויב נישט אָפּווישען, איז כאָטש לינדערן די אַלע נאַרישע פֿאָרמאַליטעטען. צום בעדויערן איז עס אָבער אומגעקעהרט. פֿון די אַלע אויפֿשריפֿטען און דעקלאַראַציעס פֿון דער סאָוועטישער „מאַנישאַפֿט" — ווערט עפּעס גאַנץ היימליך, הגם זי פֿירט זיך אַבסאָלוט אינגאַנצען אומשולדיג, לאָיאַל און פֿיהרט אַבסאָלוט קיין שום זאַך נישט, וואָס קען אָנרעהרען לרעה דעם „פֿערבאַנד".

דער צוג שטעלט זיך אָפּ ביי דער ערשטער סאָוועטישער סטאַנציע. די געצעהלטע פּאַסאַזשירען, וואָס זענען דאָ — וואַרטען. עס לאָזען זיך אַריין פֿון ביידע זייטען וואַגאָן — יונגעלייט און אוניפֿאָרמס. „בירגער, אייערע פּעסער!" רופֿען זיי אויס, לעגען פֿאַר מיטנעהמען אַלע זאַכען און געוועהן און „צעלאָמט". עס קומען אַריין אויך טרעגער, וועלכע נעמען די זאַכען. זיי בעקומען לויט'ן טאַריף פֿון זייער אַרטעל (קאָאָפּעראַטיוו) צו 30 קאָפּיקעס, נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי צו 30 קאָפּ. ווערט אַרויסגעגעבען א קוויט.

דער וואָקזאַל שטעלט מיט זיך פֿאַר א גרויס פּאַקהויז מיט א באַריער, אויף וועלכען מען לייגט אַוועק די זאַכען, כדי זיי צו רעווידירען.

א יונגערמאַן בעט עפֿענען דעם טשעמאָדאַן. ער קוקט אָבער יעדען גענוי. אַלע געדרוקטע זאַכען, בילכער, צייטונגען, נעהמט ער אַרויס און לייגט אַוועק בעזונדער. די צייטונגען ווערען אַראָפּגעוואָרפֿען הינטער'ן באַריער. איך האָב געהאַט עטליכע העמדער, אין קאָסטיום און אַביסעל שפּיז אויף וועג, ווי אויך געטראָגענע וועש-קלייניגקייטען. „נייע זאַכען"? אין אויבערקעהרענדיג די קאָסטיומען פֿון קאַסטן, וואָס איז געלעגען אינוועניג, פֿרעגט מיך דער יונגערמאַן, „צי האָט איהר נישט וואָס פֿערבערגען?" און קוקט אויף מיר דורכ'ן דורכנעמענדיג. „ניין", ענטפֿער איך. „וויפֿיל געלט פֿיהרט איהר?" איך האָב אַרויסגענומען מיין פּאָרטמאָנעט. דער בעאַמטער האָט אויסגעצעהלט מיינע שלעכטע דאָלאַר און אַרויסגעגעבען א קוויט. ביז א חודש צייט, ווען איך פֿערלאָז רוסלאַנד, האָב איך רעכט אַרויסצופֿיהרען דאָס גאַנצע געלט, וואָס איך האָב אַריינגעפֿיהרט. א טייל דאָלאַר האָב איך אויסגעביטען אין דער טויש-קאַסע, וואָס געפֿינט זיך אויפ'ן וואָקזאַל. דער אָפֿיציעלער קורס איז א דאָלאַר — 1,94 רובל פֿאַר א דאָלאַר. דער פֿאַקטישער אָבער איז נישט ווייניגער, ווי 15 — 20 רובל. אמת, קיין פּריוואַטער „מסחר" מיט דאָלאַרען איז נישטאָ, וואָרום דאָס שמעקט מיט טויט. און דערייבער מוזט איהר ביטען געלט נאָר אין די רעגירונגס-בענקס (קיין אַנדערע זענען אויך נישטאָ). וועלכע צאָהלען לויט אַזאַ נישטיגען קורס. איהר דאַרפֿט, פֿאָהרנדיג קיין רוסלאַנד, ווען איהר האָט דאָרט נישט קיין קרובֿים, צוגרייטען א פֿולע אויסלענדישע באַנקנאָטען...

ווען איהר זייט מעהר ווי א חודש צייט אין רוסלאַנד, טאָרט איהר שוין פֿון לאַנד אייער געלט נישט אַרויספֿיהרען אינגאַנצען. עס ווערט בערעכענט אייערע הוצאות אויף צעהן רובל א טאָג (ד. ה. א 5 און א האַלבען דאָלאַר) און פֿון אייער געלט ווערט אַראָפּגערעכענט די 5 א האַלב דאָלאַר געכפּלט אויף די צאָהל טעג, וואָס איהר זייט געווען „צוגאַסט".

נאָר איך ווייס נישט, מיט וואָס איך האָב אַרויסגערופֿען א חשד ביי מיינע אונטערזוכערס. צו דעם יענעם, וואָס האָט רעווידירט מיינע זאַכען, איז צוגעגאַנגען א בעאַמטער און עפּעס איהם איינגערוימט אין אויער. און אַביסעל שפּעטער איז דער בעאַמטער צו מיר צוגעגאַנגען און שטיל געזאָגט: „קומט מיט מיר". ער האָט מיר אַריינגעפֿיהרט אין א האַלב פֿינסטערן צימער און שטרענג זיך געווענדעט צו מיר: „זאָגט דעם אמת, איהר האָט קיין זאַך נישט פֿערבאָרגען?" היות ווי ביי מיר איז אַבסאָלוט קיין זאַך נישט געווען, וואָס איך האָב געדאַרפֿט בעהאַלטען, האָב איך געענטפֿערט גאַנץ רוהיג: „מען האָט דאָך אונטערזוכט מיינע זאַכען". „אָבער אין די קעשענעס און אין אַנדערע ערטער?" דערביי האָט ער מיר פֿאָרגעלייגט אויסצוקערען אַלע קעשענעס און אַראָפּנעמען די שיך מיט די קליידער פֿון זיך.

איך האָב געוואוסט, אַז עס איז א גרענעץ, א סאָוועטישע גרענעץ, אָבער די פּערזענליכע אונטערזוכונג האָט מיר קרענקליך געטראָפֿען. מיר האָט זיך געדוכט, אַז איך בין אין תּפֿיסה און מיין פֿרייער „איך" עקזיסטירט שוין מער נישט. יעדער פֿום מיינער איז מאַסירט געוואָרען פֿון אַלע זייטען, די שיך איבערגעקעהרט און אונטערזוכט געוואָרען, צי האָבען זיי נישט וואָס אונטער דער פּאָדעשווע און אָפּצאַץ. נאָר די שיך מיינע זענען געווען הויפּש אָפּגעטראָגען, און מסתמא ווייסען שוין די אונטערזוכערס, אַז אין אָפּגעטראָגענע שיך קען פֿריש קיין זאַך נישט בעהאַלטען ווערען. און די פּאָדעשוועס מיט די אָפּצאַצען זענען נישט אָפּגעריסען געוואָרען, הגם עס וואָלט געהאַלטען ביי דעם, ווען מיינע שיך וואָלטען געווען עפּעס נייער. דער בעאַמטער האָט מיר אָנגעהויבען שטעלען פֿראַגען: וואָהין איך פֿאָהר, צו וועמען, נאָך וואָס א. אַז. וו. איך האָב געענטפֿערט, אַז איך פֿאָהר צו קרובֿים און האָב קיין שלעכטע כוונות נישט. ער האָט מיר געהייסען זיך אָנטון און צוגענומען מיינע דאָקומענטען און פּאַפּירען. צווישען די פּאַפּירען איז געווען א פּריוואַטער בריף, אויף וועלכען איך האָב איהם אויפֿמערקזאַם געמאַכט, צוליב וואָס איך פֿאָהר. דעם בריוו האָט ער זעהר אויפֿמערקזאַם איבערגעליינט און צוגעזאָגט מיר שפּעטער אַלץ אומצוקעהרען. ער איז אַוועק. איך האָב זיך געפֿיהלט ווי אַנ'אָפּגעשמיסענער. דורכמאַכענדיג אין לעבען א היפּש ביסעל גרענעצען, האָב איך אין ערגעץ נישט געזעהן אַזאַ האַרטע און נישט-פֿריינדלישע בעציהונג צו אַנ'אויסלענדער. אַפֿשר דאָס, וואָס איך ריי'ד נישט שלעכט רוסיש, האָט מיר געשאַדט: א חשד אויף אַנ'עמיגראַנט, א ווייס-גוואַרדייער, וואָס האָט זיך „אויסגעפּראַוועט" פּאַפּירען און וויל זיך אַריינבעקומען אין דער אַמאָליקען „היימלאַנד" און אויסמישען „רוימען" רוסלאַנד. אַזוי האָט מען מיר טאַקע אין רוסלאַנד גופֿא אינפֿאָרמירט.

ווען איך בין אַריין צוריק אין קופּע מיט מיינע זאַכען, האָב איך געפֿונען צוויי מיליטער-לייט וועלכע זענען געזעסען געגען מיין באַנק און אָנגעהויבען אויף מיר שטאַרק זיך צוצוקוקען. איך האָב זיך נישט בעוויזען צו זעצען, ווי די שכנים מיינע האָבען מיר אָנגעהויבען צו פֿאַרשיטען מיט פֿראַגען, ווער בין איך, פֿון וואָסער לאַנד, צי האָב איך א פֿאַמיליע, נאָך וואָס פֿאָהר איך אין „פֿערבאַנד" א. א. וו. ווען איינער האָט אויפֿגעהערט, האָט דער אַנדערער אָנגעהויבען. איך האָב זיך געמאַכט בלית ברירה פֿאַר א פּאַסאַזשיר, וואָס וויל פֿון העפֿליכקייט וועגען בעפֿרידיגען די נייגעריגקייט פֿון זיינע מיטפֿאָהרער, הגם עס האָט מיר אָנגעהויבען פֿון די אַלע זאַכען שווינדלען דער קאָפּ.

איך האָב אויף גיך געפּרובט זיך לייגען אויף מיין באַנק (איך האָב גענומען א פּלאַץ-קאַרטע נאָך אויף יענער זייט גרענעץ) און מאַכען זיך שלאָפֿענדיג. אַפֿשר וועלען מיינע אויספֿאָרשער שאַנעווען מיין רוה. דאָס האָט געהאָלפֿען. און זיי האָבען מיר שוין מעהר נישט געטשעפּעט. שפּעטער האָב איך זיך דערוואוסט, אַז דאָס זענען געווען ג.פּ.או. אַגענטען וועלכע מען זעצט אַריין אין די וואַגאָנען צו פֿערדעכטיגע פּאַסאַזשירען, וואָס קומען פֿון אויסלאַנד, אָדער פֿאָהרען אַהין. געווען בין איך מוכן לפּורעניות נאָך דער „אויפֿנאַהמע", וואָס איך האָב געטראָפֿען שוין פֿון ערשטען אַריינפֿאָהר אָן, און געווען כמעט ווי זיכער, אַז די אַגענטען וועלען מיר ערגעץ „צושטעלען".

נאָר אינמיטען נאַכט זענען זיי ערגיץ נעלם געוואָרען און איך האָב אָפּגעאָטעמט פֿרייער.

—:0:—

אין בויך פֿון א יוד. פֿראָוי געפֿונען א האַנדטוך

וויענער דאָקטוירים האָבען אָפּערירט די פֿראָוי און פֿערגעסען ביי איהר אין בויך א האַנדטוך פֿון 30 צענטמ. לאַנג.

פּראַג. — מיט א צייט צוריק איז די היגע פֿראָוי רענזינגא העכט קראַנק געוואָרען אויף א אינערליכער קראַנקהייט.

ה' העכט איז מיט זיין פֿראָוי תּיכף אַוועקגעפֿאָהרען קיין ווין און דער דאָרטיגער „פּאָליקלינוק" וואו די דאָקטוירים ווינקעלבויער און אַנקאָוויטש האָבען דורכגעפֿיהרט איבער דער פֿראָוי די אָפּעראַציע.

א קורצע צייט שפּעטער האָט פֿראָוי העכט אָנגעהויבען שפּירען נייע שמערצען. מען קאָן זיך לייכט פֿאָרשטעלען די שרעק פֿון דער דאָזיגער פֿראָוי. ערשט דורכגעגאַנגען אַזאַ שווערע אָפּעראַציע און שוין האָט זי ווידער שמערצען. זי איז תּיכף אַריבערגעפֿאָהרען צום היגען דאָקטאָר בּילינג, וועלכער האָט די קראַנקע אונטערזוכט. ווי ערשטוינט איז ד"ר בּילינג געוואָרען, ווען ער האָט בעמערקט, אַז פֿון דער וואונד שטעקט אַרויס א ווייס שטיקעל לייווענד. תּחילת האָט ער געמיינט, אַז דאָס איז גאַזע, ווען ער האָט אָבער דעם מאָדנעם געגענשטאַנד אַרויסגעשלעפּט, האָט ער ערשט דערזעהן, אַז דאָס איז א שטיקעל לייווענד פֿון א האַנדטוך.

ד"ר בּילינג האָט תּיכף געשיקט רופֿען א צווייטען דאָקטאָר סאַנאַטראַטשעק און ביידע צוזאַמען האָבען זיי דורכגעפֿיהרט ביי דער פֿראָוי נאָכאַמאָל א אָפּעראַציע.

בעת דער דאָזיגער אָפּעראַציע האָבען די דאָקטוירים אַרויסגענומען פֿון דער פֿראָוי'ס בויך א שטיק האַנדטוך פֿון 30 צענטימעטער די לענג און 4 מילימעטער די גרעב. פֿראָוי העכט געפֿינט זיך איצט אין א זעהר שווערען צושטאַנד.

דער גאַנצער ענין איז איבערגעגעבען געוואָרען אין ווינער לאַנדעס-געריכט.

די נייע בעגרענצונגען ביים פֿאָהרען קיין אַמעריקא

די אַמעריקאַנער קאָנסולען אין פֿערשידענע לענדער פֿיהרען איצט אין פֿערשידענע נייע בעגרענצונגען ביים אַרויסגעבען וויזעס קיין אַמעריקא. דאָס געשעהט אויפ'ן גרונד פֿון די נייע אינסטרוקציעס, וועלכע דער אימיגראַנטענרונגס-דעפּאַרטאַמענט האָט פֿונאַנדערגעשיקט צו די קאָנסולען.

* * *

פֿון וואַרשאַוואַ מעלדעט מען:

אין משך פֿון די לעצטע 3 חדשים זענען אַריינגעקומען קיין קאַנאַדאַ 1303 יידישע עמיגראַנטען פֿון פֿערשידענע לענדער אין אייראָפּאַ. די דאָזיגע אימיגראַנטען זענען אַריינגעקומען אויפ'ן גרונד פֿון די „פּערמיטען" (אימיגראַציע סערטיפֿיקאַטען), וואָס זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען פֿאַר דעם 13-טען אויגוסט ה. י. ווען די אימיגראַציע קיין קאַנאַדאַ איז אָפּגעשטעלט געוואָרען.

די נייע אימיגראַציע-געזעצען אין קאַנאַדאַ האָבען פּראַקטיש געבראַכט די אימיגראַציע צו א שטילשטאַנד. די שיף-געזעלשאַפֿטען האָבען צוליב דער פֿערקלענערטער אימיגראַציע רעדוצירט דעם שיפֿס-פֿערקעהר צווישען אייראָפּאַ און קאַנאַדאַ.

—:0:—

קייזער ווילהעלם א גייסטיג קראַנקער

אַזוי שטעלט פֿעסט פֿירשט בילאָוו אין זיינע מעמואַרען

דער געוועזענער דייטשער קאַנצלער בילאָוו האָט פֿערעפֿענטליכט זיינע זכרונות וועגען קייזער ווילהעלם, און מען דערוויסט זיך אויך פֿון זיי אינטערעסאַנטע זאַכען און א געוויסע כאַראַקטעריסטיק פֿון ווילהעלמען.

גראַף מאָנטס האָט שוין אין יאָהר 1897 איבערגעגעבען, אַז די דאָקטוירים הייסען דעם קייזער קורירען, ווייל זיין גייסטיקער צושטאַנד איז נישט קיין נאָרמאַלער. בילאָוו שרייבט, אַז דער קאַנצלער האָהענלאָהע האָט איהם א סך מאָל געפֿרעגט, צי ער האַלט דעם קייזער פֿאַר גייסטיג נאָרמאַל. בילאָוו דערמאָנט אַזא פֿאַקט:

ווילהעלם האָט געמאַכט א רייזע אין די מזרח-לענדער. ער איז אַריינגעקומען אין דער יעזוס-קירכע אין ירושלים. אָנגעטאָן איז ער געווען אין גאַלא-אוניפֿאָרם פֿון א גוואַרדיע-גענעראַל, בעצירט מיט גאָלדענע עפּאָלעטען און מעדאַלען. ער האָט זיך אַוועקגעשטעלט אין א פּאָזע פֿון א נביא און גענומען פּרעדיגען. דער קייזערין איז בעפֿאַלען א פּחד. זי האָט זיך איבערגעוואָרפֿען מיט בילאָוו'ן און געצויטערט „טאָמער איז ער פֿון זינען אַראָפּ".

פֿון בילאָוו'ס שילדערונגען קומט ווילהעלם אַרויס אלס נעוראַסטעניקער, אלס לייכטזיניגער און האַרטקעפּיגער מענש, ער האָט געהאַט גרויסע איינדרוקענישען. ער האָט נישט געקענט אונטערשיידען צווישען פֿאַנטאַזיע און ווירקליכקייט. פֿון זיך האָט ער געוואָלט געהאַלטען, ער האָט שטענדיג זיך אַליין געריהמט. זיין מאַקסימאַליזמוס און גראָבקייט האָבען נישט געוואוסט פֿון קיין גרענעצען.

ווילהעלם'ס פּאָליטישער אידעאַל איז געווען צו האָבען אַזאַ רעגירונג, וועלכע זאָל בלינד אויספֿיהרען זיינע בעפֿעהלען. ער האָט געוואָלט קאָמאַנדירען מיט דער אַרמעע, מיט'ן פֿלאָט און אויך מיט די ציווילע אָנגעלעגענהייטען פֿון לאַנד. אומעטום האָט ער אַריינגעשטעקט זיין נאָז און בסדר זיך בערימט: „איך אַליין בין דער קאָמאַנדיר און מייסטער פֿון דער דייטשער פּאָליטיק, און מיין לאַנד מוז מיר נאָכגעהן אומעטום, וואו איך געה".

ווי איז געווען צו דעם, וואָס האָט זיך איהם אַנטקעגענגעשטעלט. אייניגמאָל האָבען זיינע טרייע אַגראַריער נישט געוואָלט מסכים זיין אויף זיינעם א פּראָיעקט. ער איז געוואָרען מלא רציחה און אויסגעשריגען: „אויב די הינט וועלען וואַגען אָפֿען געגען מיר אַרויסצוטרעטען, וועלען פֿליהען א סך קעפּ".

איבערהויפּט האָט ער נישט געקענט פֿאַרטראַגען די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פּאַרטיי. ער פֿלעגט וועגען איהר רעדען מיט שוים אויף די ליפּען. ער האָט זי גערופֿען: „א באַנדע ווילדע פֿערשוועהרער, מערדער און אונטערצינדער, וועלכע לויערן נאָר אויף דעם מאָמענט, ווען זיי וועלען קאָנען צושטעלען לייטערס צום קייזערליכען שלאָס, כדי מיט א מעסער צושניידען די צוואַן און מיט א רעוואָלווער אין האַנד זיך אַריינצוכאַפּען אין שלאָף-צימער און אויסמאָרדען דעם קייזער, די קייזערין און די פּרינצען".

אַזא איז ער געווען, א היסטעריקער, א בעגרענעצטער מענש מיט גרויסע משוגעת. זיינע מיניסטאָרען און די הויכע-טרעגער פּאָליטיקער האָבען גאַנץ גוט געוואוסט וועגען דעם. אָבער אַנשטאָט צו האַלטען דעם מענש אין א משוגעים-הויז, האָט מען זיך גאָר פֿאַר איהם געבוקט און געריכערט ווייַרויך. דאָס דייטשע פֿאָלק האָט דערווייבער זעהר טייער בעצאָהלט — מיט בלוט און פֿערמעגען — פֿאַר די משוגעת פֿון זיין קייזער.

—:0:—

ביי די טעאזאָפֿען אין אינדיען

אַנ'אויסצוג פֿון פּיער לאָטי'ס רייזע-בוך „אינדיען אָהן די ענגלענדער"

פֿון דעם פֿראַנצויזישען אָריגינאַל, מיט א פֿאָרוואָרט פֿון **א. הענדלער**

3.

פֿערלויערט דאָס גלייכגעוויכט

— מאַגאַס, וואָס בערוהט די נשמה אין סאַנסקריט, דאָס איז א פּרינציפּ, וואָס שטראַהלט און פֿערשפּרייט זיך אַרום אונז, מיר קענען אָבער נישט אָנווייזען דעם גרענעצען, און אַזוי אַרום אַהם איזאָלירען און מאַכען פֿון איהם אַנ'אינדיווידואַליטעט אויף אייביג — אַזוי האָט געענטפֿערט צו מיר מיין לעהרער אין דעם קליינעם רוהיגען הויז, וואו די פֿויגלען זענען פֿריי אַרומגעפֿלויגען, בעת איך בין אַנטקעגען איהם געזעסען אויף א קליינעם בענקעלע, בעדעקט מיט א ווייסען געוועב. אומבאַרמהערצ'דיג און עקשנות'דיג האָט ער זיך איינגעשטרענגט צו פֿערטרייבען פֿון מיין געדאַנק יעדען בעגריף, די מינדסטע אידעע פֿון בעגרענצונגען. די אַלע, וועמען איך האָב געליבט, די אַנדערע און איך אַליין, זענען נישט מעהר, ווי קליינינקע טראָפּעלעך, וועלכע האָבען זיך אויף א ווייל אָפּגעטיילט פֿון דעם איינעם, דעם גאַנצען, אָבער שפּעטער אין א צייט, און ווי לאַנג די דאָזיגע צייט זאָל נישט דויערן, וועלען די טראָפּעלעך צוריק ווערען פֿערזונקען און זיך ווידער צונויפֿגיסען מיט דעם גאַנצען. די אַלע פּערזאָנען, וועלכע מיר האָבען אַזוי ליב געהאַט, וואָס זענען אונז געווען אַזוי טייער און חשוב, זייער שמייכעל, דער אויסדרוק פֿון זייערע אויגען, זייער גאַנצער עצם און וועזען, אַלעס, וואָס האָט זיי אונטערשיידט פֿון די איבעריגע, און וועלכע האָבען אונז אויסגעזעהן, ווי אַנ'אָפּשפּיגלונג פֿון זייער נשמה, מיר האָבען זיי געוואָלט פֿערראַמען, ווי זייער נשמה אַליין, דאָס אַלעס איז נישט מעהר, ווי אַנ'אילוזיע, זאַכען פֿון איין צייט מאָג.

פֿרוהער, ווען איך בין נאָך געווען ענג פֿערבונדען מיט די בענדער פֿון ערדישען לעבען, לויט דעם קריסטליכען גלויבען, האָב איך אַפֿילו נישט געוואָלט אָננעהמען אַזעלכע דאָקטרינעס, זיי האָבען רעוואָלטירט מיין גאַנצע מענשליכקייט און מיין ליבע. און איך האָב זיי אויך פֿון מיר אָפּגעשטויסען שפּעטער אין מאַדראַס, אין זייער בודהיסטישער פֿאָרם, נאָך א מעהר שטרענגערע און קעלטערע, נאָר אָבער איצט דאָ, הויבען זיי אָן פֿון שעה צו שעה אַלץ מעהר מיך צו פֿערכאַפּען, זיי דרינגען אין מיר אַריין, אַזוי ווי עס האָבען זיי געלערנט אונזערע אַלטע מיסטישע פֿאָרגענגער. איך זאָג נישט, אַז איך שרעק, אַז איך וועל מעגען רעזיגנירען, אָננעמען דעם סכום פֿון טרייסט, וואָס זי קען אונז געבען. דער געדאַנק פֿון אָפּזונדערונג, וואָס איז אַזוי ליב ביי די חכמים פֿון בענאַרעס, הויבט אָן אין מיר אַלץ מעהר אַריינדרינגען. עס ווערט פֿון מיר פֿערשוואונדען די טרויעריגע בענקשאַפֿט צו די, וועלכע איך האָב פֿערלוירען. און איך בין מקבל באַהבה דעם געדאַנק, אַמאָל זיך ווידער זעהן מיט זיי, אָבער בעסער געזאָגט, מיט זיי זיך צונויפֿגיסען און פֿערשמעלצען. אויב דאָס זאָל נישט זיין אַפֿילו באַלד אויף דעם צווייטען טאָג פֿון מיין טויט, נאָר שפּעטער מיט הונדערטער און הונדערטער יאָהרען, אָבער איז דען די צייט אַליין נישט איינע פֿון אונזערע גרעסטע אילוזיעס, מיר שאַצען זי און מעסטען זי, נאָר אין בעצוג צו אונזער קורצער געגענוואַרטיגער פֿערקערפּערונג.

איך ווייס, אַז דאָס אָפּזונדערען און אָפּזאָגען זיך פֿון דער וועלט, איז פֿאַר מיר נאָך א פֿערבייטערונג, צוביסלעך, בהדרגה, וועל איך זיך בעפֿרייען פֿון דער אַטמאָספֿערע, אונטער וועלכער איך געפֿין זיך איצט, איך וועל מיך אומקעהרען צו דער וועלט, ווידער ווערען אַריינגעצויגען אין שטראָם פֿון'ם לעבען, אָבער עס וועט שוין נישט זיין דאָס, וואָס פֿריהער. דער נייער זוימען, וואָס איז אַרויסגעוואַקסען אין מיין נשמה שפּראָצט, וואַקסט און פֿערשפּרייט זיך אַלץ מעהר און מעהר און סוף כל סוף וועט ער מיך צוריקפֿיהרען קיין בענאַרעס אַליין, וואָס האָט פֿריהער געשפּילט אַזאַ ווינציגע ראָלע אין מיין לעבען, אויסגעזעהן מיר אַזוי קלאָגליך און נישטיג. איך בין געווען פֿערשיכור'ט פֿון קאָלירען, פֿון פֿאָרמען, איך בין געווען פֿערליבט און צוגעבונדען צום ערדישען לעבען. עקשנות'דיג האָב איך געוואָלט מאַכען א גאַנצען יש, א וועזען, דערפֿון, וואָס איז עפֿעמעריש, איך האָב געוואָלט צוהאַלטען דאָס אַלץ, וואָס פֿערגעהט. איך בין איצט נישט מעהר דער זעלבער, וואָס איז אַהער געקומען. די געצעהלטע שעה'ן, וואָס איך האָב פֿערבראַכט אין הויז פֿון די חכמים, האָבען אין מיר איינגעגלאָזט אַזעלכע טיפֿע שפּורען, וואָס וועלען זיך שוין קיינמאָל נישט אויסמעקען.

4.

פֿאַר מיינע אומבעקאַנטע ברידער

איך האָב געגעבען די שבועה, וואָס מען האָט פֿון מיר געפֿאָדערט און די חכמים פֿון קליינעם, שטילען און רוהיגען הויז, האָבען מיך אויפֿגענומען צווישען דער צאָהל פֿון זייערע תּלמידים.

איך וועל נישט מאַכען אַפֿילו קיין פּרוב צו דערצעהלען דאָס, וואָס איך האָב דאָרט געלערנט, ווייל איך בין נישט זיכער, אַז די לעזער וועלען מיך וועלען נאָכפֿאָלגען אויף דעם דאָזיגען וועג, וועלכער געהט אַרויס פֿון די גרענעצען פֿון געוועהנליכען וועג. מען פֿערלאַנגט פֿון מיר נאָר רייזע-איינדרוקען, אילוזיעס, אָפּשפּיגלונגען פֿון טויזענטער זאַכען, וואָס זענען פֿערבייגעגאַנגען מיינע אויגען. ווידער קען עס דען נאָך אייניגע געצעהלטע טעג פֿון א לערען-אָנפֿאַנגער געבען מיר דאָס רעכט צו לערנען אַנדערע? דאָס איינציגע, וואָס איך וואָלט געקענט זאָגען, וואָלט נאָר צושטערט דאָס גלייכגעוויכט, צוגעפֿיהרט צו דער שוועל צום פֿאָרהויז. אָבער וואָלט נישט אַריינגעפֿיהרט אין די אינעווייניגסטע אַפּאַרטאַמענטען.

ווידער, אַזוי ווי איך האָב נישט ענטדעקט אינדיען, אַזוי האָב איך אויך נישט ענטדעקט די וועדען. שוין זייט אייניגע יאָהרען, אַז צווישען אונז פֿערשפּרייטען זיך איבערזעצונגען פֿון זיי, די דאָזיגע איבערזעצונגען פֿון די אויבערמענשליכע שריפֿטען, זענען אָבער גענוג נישט פֿאָלקאָמען.

דאָס איינציגע, וואָס איך וויל יאָ זאָגען מיינע אומבעקאַנטע ברידער, וועלכע צעהלען זיך אין די לעגיאָנען, איז, אַז אין גרונט פֿון די וועדישע דאָקטרינען, ליגט אַזוי פֿיל טרייסט, אַז מען קען דאָס קוים בעגרייפֿען און פֿערשטעהן. די טרייסט, וועלכע מען שעפּט פֿון זיי, איז אומצושטערבאַר פֿון געדאַנק, ווי דאָס איז דער פֿאַל מיט די רעליגיעס פֿון דער ענטפּלעקונג.

די וועדען, דאָס איז נישט קיין ווערק פֿון א יחיד, נאָר פֿון א גאַנצער ראַסע. צוזאַמען מיט די הייליגע וואונדערליכע ענינים, וועלכע זיי פֿערהאַנדלען, ענטהאַלטען זיי אויך א סך טונקעלקייט, ווידערשפּרוכען און [illegible] אַפֿילו קאָמישע נאַאיוויטעטען. די דאָזיגע ווערק זענען אַזוי טיף, ווי דער אָפּגרונד אַליין. נאָר די חכמים פֿון בענאַרעס, וועלכע פֿערטיפֿען זיך אין זייערע פֿאָרשונגען אומגעשטערט אין זייער רוהיגער אָפּגעזונדערטקייט, זיי זענען אויך די איינציגע, וואָס קענען זיי מאַכען צוגענגליך פֿאַר אונז. קיינער פֿאַר זיי, האָט פֿאַר מיר נישט אויפֿגעדעקט אַזעלכע מיסטעריעס. פֿון קיינעם און אין ערגיץ נישט האָב איך נישט געהערט אַזעלכע ווערטער איבער דעם סוד פֿון לעבען און טויט. אויף דעם דאָזיגען מיסטעריעזען פּראָבלעם געבען די חכמים פֿון בענאַרעס אַזעלכע ווילטיגע תשובות, וואָס קענען בעפֿרידיגען די טיפֿסטע ספֿיקות פֿון מענשליכען געדאַנק; זיי פֿיהרען פֿאַר אייך דורך אַזוי פֿיל וואַהרשיינליכקייטען, אַזעלכע בעשייטפֿערליכע בעווייזען, אַז עס בלייבט מעהר ביי קיינעם קיין שום ספֿק נישט, אַז דאָס לעבען ווערט פֿאָרטגעזעצט און ציהט זיך ווייטער כמעט ביז דער אומענדליכקייט און אַפֿילו נאָך דער ערדישער צעשטערונג.

און דאָך, נאָך דעם אַלעם, דאַרף מען זיך נישט אַזוי לייכט בעשליסען און זיך דערנעהנטערען צו זייער קליינעם ווייסען הויז, וואָס איז אָפֿען פֿאַר יעדען וואָס זוכט. די חכמים, זענען גרייט יעדען אויפֿצונעמען אין זייער גאָרטען פֿון רוה. עס איז דער אזיל פֿאַר די, וועלכע זאָגען זיך אָפּ פֿון דער וועלט, דער אזיל פֿון טויט. האָט מען נאָר לייכט בעטראַכט דאָס דאָזיגע הויז, איינגעזאַפּט אין זיך די רוהיגקייט, וואָס הערשט דאָרט, און מען קומט שוין נישט צוריק אַרויס דער זעלבער.

עס איז א שווערע פּרוב צו בעטראַכטען אַפֿילו נאָר פֿון דערווייטענס, דעם אין סוף, וועלכע הערשט אין די טיפֿסטע טונקעלע אָפּגרונדען, א זאַך, וואָס האָט נישט קיין שטאַבות, קיין שום נאָהענטקייט מיט דעם דאָזיגען אוניווערזום, ווי מיר זעהען און פֿערשטעהען איהם. בראַהמאַ, דער אומבעגריפֿליכער עצם, דער תוך דער מהות, דער, וואָס איז העכער און אויבער דעם גאַנצען און דעם געדאַנק. מיר קענען איהם נישט אויסדריקען מיט דעם וואָרט, מיר קענען איהם נאָר אויסדריקען מיט שווייגען.

—:0:—

לאדז
זונטאג 9. נאוו. 1930
י"ח מרחשון תרצ"א
פ' חיי-שרה
זון אויפג. נג: 6,42
זון אונטערג. אנג: 3,59

טאג-כראניק

רעגיסטראציע אויף ארבייטסלאזע-שטיצע

(מ) דיינטיגען מאנטאג וועט זיך אנהויבען די רעגיסטראציע אויף ארבייטסלאזען-שטיצע פאר'ן חודש אקטאבער. די רעגיסטראציע וועט פארקומען אין ביורא אויף דער גאס 28. שוסטער-פילק 32.

מיטוואך דארפען זיך רעגיסטרירען די אלע, וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט —

A, B, C, D, E. F.
G, H, I, J. — דאנערשטאג
K, L, Ł. — פרייטאג
M, N, O. — שבת

רעזערוויסטען-קאנטראלעס וועלען הייאהר נישט זיין

(ב) מיר דערוויסען זיך, אז היינטיגעם יאהר וועלען נישט פארקומען קיין קאנטראל-פערזאמלונגען פון רעזערוויסטען.

פאבאר-רעגיסטראציע פאר 1907 און עלטערע

דעם 10. 11. און 12 ד. ח. דארפען זיך צושטעלען צו דער מיליטערישער רעגיסטראציע די געבוירענע אין 1907 און עלטערע, וואס זענען נאך נישט געשטאנען פאר קיין פאבאר-קאמיסיע.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין מיליטערישען ביורא אויף פיעטריקאווער 212.

ווידער קאשטשושקא-דענקמאל

(ב) דער קאשטשושקא-דענקמאל אין לאדז וועט סוף היינטיגען חודש נאך נישט אויפגעהילט ווערען.

אויפ'ן לאדזער וואהל-פראנט

—:0:—

היינט וועלען פארקומען 60 וואהל-מיטינגען

אויף דער יוד. גאס איז נעכטען געפיהרט געווארן א לעבהאפטע אגיטאציע

דיענט איז דער לעצטער זונטאג פאר דער ענטשיידענדער וואהל-שלאכט. מען ריכט זיך דערום, אז אין לאדז וועלען היינט פארקומען נישט ווייניגער ווי 60 וואהל-מיטינגען און פערזאמלונגען, איינגעארדענט דורך אלע פאליטישע ריכטונגען. די גרעסטע צאהל מיטינגען ווערען איינגעארדענט דורך די סאנאטארישע וואהל-קאמיטעטען.

* * *

נעכטען, שבת, איז אויפ'ן לאדזער יודישען וואהל-פראנט געווען זעהר לעבעדיג. מיטינגען פון אלע יודישע פארטייען זענען אפגעהאלטען געווארען אין אלע פונקטען פון שטאט, טייל וואהל-מיטינגען זענען אפגעהאלטען געווארען אונטערן פרייען הימעל, נישט קוקענדיג דערויף, וואס עס האט גראד געגאסען א רעגען און א ווינט האט צוגעשמיסען.

* * *

נעכטען אוונט זענען פארגעקומען 2 גרויסע וואהל-מיטינגען ספעציעל פאר די מאי-ני און מארק-שטייער אויפ'ן רינגען מארק און ראיאן פון שיבלער'ס מאיט. די ערשטע פערזאמלונג איז פארגעקומען אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. די צווייטע — אין לאקאל פון „סיני" גליבנא 62. אויף ביידע פערזאמלונגען זענען געקומען זעהר א גרויסער עולם אזוי, אז א סך פערזאנען האבען געמוזט אוועקגעהן נישט קאנענדיג ארייקומען אין זאל. מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען די ה"ה: ד"ר ראזענבלאט, לאוניק יאקל, משה לימאן, מנחם קירשבוים און מענדל מינץ. אויף ביידע פערזאמלונגען זענען איינשטימיג אנגענומען געווארען רעזאלוציעס צו שטימען פאר דער ליסטע נומער 17.

* * *

נעכטען אוונט איז איינגעארדענט געווארען א גרויסע וואהל-פערזאמלונג אין לאקאל פון יודישען פליישער-פאראיין אויף זגערסקא 84 (באלוט). דער זאל איז געווען איבערפולט. עס האבען גערעדט די ה"ה: לאוניק א. יאקל, יחיאל ערליך, ג. ליכטענשטיין, מנחם קירשבוים ווי אויך פארשטעהער פון פליישער-פאראיין. אויך דא איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע צו שטימען דעם בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק און צו שטימען פאר דער ליסטע נומער 17.

* * *

נעכטען שבת פריה ביים דאווענען האט מען גערעדט אין פערשידענע שוהלען און בתי-מדרשים וועגען די אויפגאבען פון בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען. ה' ד"ר ראזענבלאט האט געהאלטען א רעדע אין דער שוהל „באר-מרים" אויף דער נאוואזארזשעווסקא 19, ה' לאוניק יאקל אין דער שוהל אויף דער רזשגאווסקא א. א. וו.ד.: שטימונג אין אלע שוהלען איז געווען לטובת דער ליסטע נומער 17.

* * *

נעכטען אוונט איז פארגעקומען א גרויסער וואהל-מיטינג אין זאל פון „התאחדות", שענקעוויטשא 5/3 עס האט זיך פערזאמעלט זעהר א גרויסער עולם. מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען די ה"ה: ד"ר ראזענבלאט, צ. רינגארט, ש. שרעטער. נאכהער איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע צו שטימען פאר דער ליסטע נומער 17.

* * *

די וואהל-קאמיטעטען אין לאדז האבען שוין נאמינירט זייערע בעפאלמעכטיגטע אין די וואהל-רעוויר-קאמיסיעס אויפ'ן טאג פון די סיים-וואהלען. לויט דער וואהל-ארדינאציע, האט יעדער וואהל-קאמיטעט דאס רעכט ארייצושיקען צוליב קאנטראלע צו 1 מיטגליד אין יעדען וואהל-רעוויר.

* * *

(§) אין לאקאל פון אגודה'שען וואהל-קאמיטעט (נארוטאוויטש 11) האט אנ'אומבעקאנטער גנב ארויסגעבראכען דעם שופלאד פון שרייב-טיש און צוגענומען א געוויסע סומע געלד. די הויך פון שאדען איז נישט קלאר.

* * *

(ב) דער ארבייטער וואהל-קאמיטעט פון דער ליסטע 23 וועט היינט אפהאלטען אין לאדז 4 וואהל-מיטינגען אונטערן פרייען הימעל.

* * *

(ב) פ.פ.ס האט אויף היינט אקופירט אפילו דאס קאמערגאל-טעאטער אויף א וואהל-מיטינג. עס וועלען רעדען פרעזידענט, ג. סעג. ראניעלעוויטש, ד"ר קאפשטינסקי א. א.

* * *

(ב) דער פארזיצער פון קריינז-וואהל-קאמיטעט אין לאדז, ריכטער קאראויוז קאמיקוויטש איז נעכטען צוריקגעקומען פון ווארשא, וואו ער האט קאנפערירט מיט'ן גענעראל-וואהל-קאמיסאר.

* * *

(ב) כאראקטעריסטיש פאר דער איצטיגער וואהל-קאמפאניע איז דער פאקט, וואס געוויסע וואהל-אגיטאטארען „פערגעסען" אויף די טראמוויי-בענק זייערע אויפרופען.

* * *

(—) אין טאג פון די וואהלען, דעם 16. ד. ח וועט אין לאדז פערווערען צו פערקויפען אלקאהאל-געטרענקען.

* * *

פרייטאג אוונט זענען פארגעקומען צוויי מיטינגען אין לוין-וועבער פעראיין (בזשעזשינער 7) פאר'ן ראד-פערקעהר און ביי די שניידער-כאלופניקעס פאר האנדווערקער. ס'האבען גערעדט די ה"ה: ארוו. י. וויצמאן, מאג מ. באלבארישקי, מ. פראנקענטאל, ראטמאן פ. כארי, מ. ראדאשיצקי, א. גראסמאן און ארייד אנדערע רעדנער. שבת ביי טאג זענען פארגעקומען עטליכע מיטינגען אין לוין-וועבער פעראיין (בזשעזשינער 7) א פרויען-מיטינג און אין דער צענטראלע פון קליינהענדלער (פאמארסקע 15). שבת צונאכט — אין שוסטער-צעך (זאכאדניע 66) און אין לוין-וועבער פעראיין. ס'האבען גערעדט א רייה רעדנער און ס'איז בעשלאסען געווארען איבעראל צו שטימען פאר'ן בלאק.

* * *

פרייטאג און שבת האט דער וואהל-קאמיטעט פון די לינקע „פועלי ציון" איינגעארדענט א רייה מיטינגען מיט'ן אנטייל פון זרובבל'ן.

* * *

דער וואהל-קאמיטעט פון בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען ארדענט איין היינט, זונטאג ווידער 2 גרויסע וואהל-פערזאמלונגען פאר די טארג- און מארק-שטייער 1) אין לאקאל פון טארג און מארק-שטייער - פעראיין אלעקסאנדריסקא 19 און 2) אין לאקאל פון „בני ציון" רזשגאווסקא 7. אויסער דעם קומט פאר 8.30 אוונט א גרויסער וואהל-מיטינג אין ענגלישען זאל אויף אל. 1-טער מאי 2 רעפערירען וועלען פארשטעהער פון וואהל קאמיטעט און פון די קליינהענדלער.

קאמף ארום בוימוואל-גארן

נאך נישט אראפ פון סדר-היום

די לאדזער האנדעלס-קאמער, וועלכע האט ווי בעקאנט, זיך אונטערגענומען צו ליקווידירען די „מלחמה" וועגען בוימוואל-גארן, וואס דויערט לעצטענס אין דער היגער אינדוסטריע כדי נעגיי צו פרעצוזירען די שטעלונג פון ביידע צדדים, ד.ה. פון די שפינער'ס און פון די וועבערי-בעזיצער, איז בעשלאסען געווארען צו רופען א געמיינזאמע קאנפערענץ מיט דער בעטייליגונג פון פארשטעהער פון ביידע לאגער'ס.

17 איז די ליסטע 17

א פראטעסט געגען די גרויסע עולות, געגען דעם געוואלדיגען שטייער-דרוק און געגען צוואנגס-זונטאג-רוה

וואס פאר א קאלירען סחורות וועלן זיין אין דער מאדע?

כוחרים און פאבריקאנטען קאנען דאס וויסען

די לאדזער האנדעלס-קאמער האט דערהאלטען פון פערבאנד פון די אמעריקאנישע טעקסטיל-אינדוסטריעלער א ווענדונגען און מאטעריאלען פאר אינדוסטריעלער און סוחרים, וועלכע דארפען זיך פאר יעדען סעזאן בעצייטענס אריענטירען בנוגע די קאלירען פון סחורות, וואס וועלען זיין גאנגבאר. פירמעס און פעראיינען, וואס אינטערעסירען זיך דערמיט דארפען זיך ווענדען אין ביורא פון דער האנדעלס-קאמער אויף טארגאווא 63.

פון הבואה-טראנזאקציעס ווערט פון 1. נאוועמבער נישט געצאהלט ווערען קיין אומזאץ-שטייער.

(§) דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט צוגעשיקט צום לאדזער פינאנץ-קאמער א צירקולאר, צו סקאסירען דעם אומזאץ-שטייער פון טראנזאקציעס, וואס זענען געשלאסען געווארען אויף די אינלענדישע סחורה- און תבואה-בערזעס. די הנחות וועלען אנגעווענדעט ווערען נאר פאר די טראנזאקציעס פון תבואה, וואס זענען געמאכט געווארען פון 1. נאוועמבער ד. י.

פון לאדזער האנדעלס-געריכט

—:0:—

באנקראטען און רעגולאציעס

(5) יונה שווארץ, וועלכער בעזיצט א געשעפט פון וועש-אויסארבייטונגען אויף נאוואטיעסקא 19, איז געשטעלט געווארען אונטער אנ'אופצדלאשטש. דער אופצדלאשטש איז ערקלערט געווארען אויפ'ן גרונד פון שווארצ'ס אייגענע וועקסעל-פראטעסטען אויף 200 זל. פאר דעם געלד, ווי אויך פאר א גרעסערען אפענעם חשבון, האט שווארץ גענומען סחורה ביי דער פירמע „קאנעל און זבאר". ווי בעקאנט, האט יונה שווארץ גענאסען פון א „נארדזאר", וואס איז אויפגעלעזט געווארען סוף אפריל ד. י. אלס ריכטער-קאמיסאר איז נאמינירט געווארען אטאן איווענבוים, אלס קוראטאר ארוו. י. שעראדזקי.

* * *

ווי בעוואוסט, האט די אקציען-געזעלשאפט „מיכאל גלאזער" בעקומען אנ'ערלויבניש אויף א רעגולאציע-אפמאך מיט איהרע קרעדיטארען, לויט זאל די פירמע רעגולירען אויף 70 פראצענט און 4 קווארטאל-ראטעס. דאס געריכט האט דעם רעגולאציע-אפמאך בעשלאסען צו ערלויבען נאך בתנאי, אז די פירמע זאל די קרעדיטארען פערזיכערן דאס אפצאהלען די רעגולאציע-סומען מיט היפאטעק-גאראנטיעס.

* * *

מחמת די שפינערי-פירמע „ראוואָ", וואס געפינט זיך אין באנקראט זינט פעברואר 1923, קומט נישט צו די קרעדיטארען מיט א פארשלאג וועגען רעגולאציע, האבען די קרעדיטארען בעשלאסען א קאלעקטיווען אפמאך מיט'ן ציל צו ליקווידירען דאס פערמעגען פון דער געפאלענער פירמע. צו דעם צוועק איז בעשטימט געווארען א טערמין פון 4 טעג, אז די, וואס האבען פרעטענזיעס צו די פירמע „ראוואָ" זאלען די תביעות אנמעלדען אין דער צייט

* * *

אין דער פראגע פון אופצדלאשטש פון דער פוטער-פירמע „אברהם בראמבערג" (פעטריקאווער 31) האט דאס געריכט פעסטגעשטעלט, אז בראמבערג האט אפגעשטעלט די צאהלונגען נישט אין פעברואר 1930, נאר אין יוני 1928. קרעדיטארען פון דער פירמע „א. בראמבערג" האבען צייט נאך 4 טעג אנצומעלדען זייערע געלד-פרעטענזיעס.

* * *

פאר דער פירמע „בראון און פאבריקאנט", וועלכע האט נאכ'ן אפלויף פון „נארדזאר" איינגעזעהן, אז זי וועט נישט קענען דעקען די פולע 100 פראצענט פון די חובות, איז בעשטימט געווארען 1 חודש צייט אויף צו קאנטראלירען און פעסטשטעלען די הויך פונ'ם קרעדיטס, וואס די פירמע האט גענומען. די פירמע וויל איצט רעגולירען אויף 40 פראצענט, בעצאהלט אין 2 יאהר.

* * *

די פירמע „שמואל בארענשטיין" מאנופאקטור-געשעפט אויף שענקעוויטשא 9, האט אין זיין צייט געהאט דערלאנגט א בימע וועגען א געריכטס-אויפזוכט. איצט איז די דאזיגע בימע דורך דער פירמע צוריקגעצויגען געווארען. לויט דער אונטערזוכונג פון ריכטער-עקספערט האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די פירמע „ש. בארענשטיין" וואלט סיי ווי נישט בעקומען קיין „נארדזאר".

* * *

אויף פעסטצושטעלען די הויך פון קרעדיטס, וואס עס האט גענומען די געפאלענע פירמע „שטעלצנער, וועבער און שותפים", שוך-האנדעל אויף פיעטריקאווער 129 און 141, איז בעשטימט געווארען 1 חודש צייט.

* * *

אויך פאר דער וואל-אינדוסטריע „קאראל ניפפע" (זאכאדניא 59) איז בעשטימט געווארען א חודש צייט אויף פעסטצושטעלען די הויך פון איהרע חובות.

* * *

אין געריכטס-אויפזוכט פון דער קארט-פירמע „א. מילגרוים" (צגעלנאס 43) איז בעשטימט געווארען אלס ריכטער קאמיסאר, דור פאבריקאנט, אלס אויפזעהער ארוו. א. טאראבאר-קין און דער סוחר שמעון נאפטאלי.

—0—

באנקראטען

פון דער פרעמד

די אין לאדז בעקאנטע מאנופאקטור-פירמע ו. בערלאוו פון ווילנא האט אפגעשטעלט אירע צאהלונגען.

די מאנופאקטור-פירמע א. אוציקאן אין בעראנאוויטש האט אפגעשטעלט די צאהלונגען.

אלעקסאנדער שפיעוואק פון פינסק האט באנקראטירט און אויף א בוזוויליגען אופן.

—:0:—

א נייעס אין די שטאט-טעאטער'ס

ביז היינט האבען דאמען און די שטאטישע טעאטער'ס געמוזט אויסטאן די הוטען. פון איצט אן איז די „גארדערָב" שוין נישט פערפליכטענד.

ברויט ביליגער!

דער מאגיסטראט האט בעשלאסען ביליגער צו מאכען ברויט. 2 קילא ווייס-ברויט קאסט פון היינט אן 65 גראשען, 1 קילא ראזעווע ברויט — 28 גר., 1 קילא זעמעל — 90 גר.

יודן! ווערל אום צווישען הכנעה און שפלות אדער ווירדער און נאציאנאלען שטאלץ. שטים פאר דער ליסטע 17

די נייע געביידע פון דער קראנקען-קאסע.

קומענדיגע וואך וועט די דרוקע „לעטש ניצע" פון דער קראנקען-קאסע איבערגעטראגען ווערען אין נייעם בנין אויף לאנעוויצקא גאס, וואס איז אויסגעזיינט לויט די פלענער פון אינזש. שערעשעווסקי.

פון „הכנסת-כלה".

דער אפצייכענונגס-טאג פון הילפס-פעראיין „הכנסת-כלה וגמילות-חסדים" (וואלבארסקא 20) האט געבראכט 1282 זל. הכנסה.

האלבען מיליאן ציגעל צושטייער פאר א שפיטאל

פאר'ן בוי פון א נייעם פאוויליאָן פון שפיטאל פאר גייסטיג קראנקע אין „קאכאנוּקא" האט דער מאגיסטראט בעשטימט צו געבען א האלבען מיליאָן ציגעל

ווארעם-שטוב פאר ארימע יודישע שול-קינדער

זונטאג קומט פאר אין איינגאנג לאקאל פון בית לחם (זאכאדניא 68-70) די פייערליכע עפענונג פון דער ווארעם-שטוב פאר ארימע שול-קינדער.

א מחיה ריין

(מ) די סאניטאר-מאכט האט פעסטגעשטעלט, אז די ריינקייט אין די לאדזער רעסטאראנען און קאווארניעס האט זיך בעדייטענד פערבעסערט.

ליגע פאר'ן ארבייטענדע א"י אין לאדז, שענקיעוויטשא 3/5.

אכטונג ארגאניזאציעס! דאס מאטעריאל צו דער פראטעסט-פעטיציע איז אנגעקומען. שיקט אייערע פארשטעהער אפצונעמען די בויגענס.

היינט 5.30 אין אוונט קומט פאר א זיצונג פון דעם קאמיטעט. 5229

ניקאלאי דער ערשטער בעגעהט זעלבסטמארד

גאָד וועגען די מעשים תעתועים פון צארישע גענעראלען געגען יודישע מערלעך.

2.

אויפ'ן באדען פון דער גזירה אויף יודישע טעכטער האט אין יענע צייט פאסירט אין באברויסק א געשעהעניש וואס האט איבערגעדרודערט די גאנצע שטאט.

געשעהען איז דאס אין א שבתדיגען ווינטער-טאג. די יודישע בעפעלקערונג איז ארוים שפאצירען, אנצוקוקען די זעהענסווערדיגקייט פון דער הויפט-שטאט און די מיט גאלד און זילבער אויסגענייטע מונדירען פון די סאלדאטען.

פלוצלונג איז דורך דעם גאנצען עולם דורכגעלאפען א ציטער... אויף דער גאס, אין דער ריכטונג צום פעסטונגס-פלאץ, האט זיך שנעל ארויסגעוויזען א וואזשנער עלטערער גענעראל, אין בעגלייטונג פון זיין אדיוטאנט, א יונגער פיזמאנער-אפיציר.

דער עולם האט געמאכט א וועג און מיט זיך פערנויגט פאר'ן דורכגעהענדען גענעראל, וועלכער האט געקוקט פון אונטער שווערע אויגען נישט געשאנקען זיין בליק.

ביים סאמע טויער פון פעסטונגס-פלאץ האט דער גענעראל אנגעהויבען געהען לאנגזאמער און האט א ווארף געטאן זיין בליק אויף א שעהן יונג מיידעל, וואס איז געשטאנען דערביי. דער יונגער אפיציר, זיין בעגלייטער, האט זיך אויסגעדרעהט, א קלונג געטאן מיט די שפארען און, אפטרעטענדיג פון גענעראל, וועלכער איז אוועק זיין וועג, האט ער זיך פערקערעוועט צום יודישען מיידעל.

דער אפיציר האט העפליך זיך פערנויגט און האט אין דער דייטשער שפראך איהר געפרעגט, ווער זי איז און וואו זי וואוינט. ביים געזעגענען זיך, האט דער אפיציר איהר דערלאנגט א גאלד-שטיק און איז אוועק דעריאגען דעם גענעראל.

דאס צושראקענע מיידעל, א טאכטער פון יודישען אנגעזעהענעם בעל-הבית גרשון דער „קרעפאסטניער", וועלכער האט צוליב זיינע בעזונדערע פארדינסטען, בעקומען די פריוולעגיע צו האנדלען אין ראיאן פון פעסטונג, האט קלאר געוואוסט, וואס עס בעדייט דאס אויספרעגען זיך און דאס גאלד-שטיקעל. זי איז אוועק אהיים און בעגיסענדיג זיך מיט טרערען, האט זי דערצעהלט דער מאמען וועגען דער פאסירונג.

באלד איז צונויפגערופען געווארען א פאמיליען-ראט און ס'איז בעשלאסען געווארען צו ראטעווען די יונגע טאכטער אסתר פאר יעדען פרייז פון דער שאנדע, וואס האט איהר דערווארט אין פאלאץ פון דער צארישער סוויטע.

אין אוונט, ווי נאר ס'איז געווארען טונקעל, האט דער טאטע און די טאכטער זיך פערקליידעט, ווי די בעטלער, און זענען אין אזא הילוך ארוים פון שטוב און פערלאזען די שטאט.

די פליטים האבען קוים בעוויזען פערשוואונדען צו ווערען, ווי פון צארישען פאלאץ איז שוין געקומען דעם גענעראל'ס אדיוטאנט מיט דער שליחות צו ברענגען אין פאלאץ דאס אויסדערוועהלטע יודישע מיידעל.

דער אפיציר איז א פערצווייפעלטער געווארען, ווען ער האט דערהערט, אז דאס פייגעלע איז פערשוואונדען... מען האט זיך גענומען צו דער מוטער, אויסזאגען, וואו זי האט אהינגעשיקט איהר טאכטער. קיין זאך האט אבער נישט געהאלפען, און דאס געשמאקע ביסען האט זיך ארויסגעגליטשט פון די הענט ביי די צארישע גענעראלען.

פארברענט פון גרוים רציחה, האט דער „בעליידיגטער" גענעראל בעפוילען דורכצופיהרען א מאסען-אבלאווע איבער אלע יודישע הייזער אין באברויסק, כדי אויסצוגעפינען א נייעם קרבן, וואס זאל פערבייטען די אנטלאפענע יונגע אסתר.

צעהנדליגער פאליציאנטען האבען אין מיט'ן נאכט אראפגעשלעפט פון די בעטען די מיט איבערגעשראקענע יודישע טעכטער און נישט איינע פון די דאזיגע אומגליקליכע קרבנות האט איבערגעלאזט גוזים שאנדע און דערנידעריגונג אין דער דאזיקער גרויזאמער נאכט.

קורץ נאך דעם בעשרייבענעם פאראפאל איז צאר ניקאלאי מיט זיין סוויטע אפגעפארען פון באברויסק און די יודישע בעפעלקערונג האט עטוואס אפגעאטעמט.

דער אלטער טאטע מיט זיין טאכטער, זענען נאך א לענגערען וואנדערען איבער די שטעטלעך און דערפער אנגעקומען אין א קליין דערפעל, אנ'ערך 50 ווערסט פון באברויסק. דארט האט זיי אויסבעהאלטען דער ארטיקער פוילישער פריץ, וועלכער איז בעפריינדעט געווען מיט'ן אלטען גרשונען. עטוואס שפעטער האט זיך אהין אין דארף אריבערגעקליבען די גאנצע משפחה פון גרשון „קרעפאסטנער" און האט דארט אין דארף געגרינדעט א יודישען ישוב.

אין א צייט ארום האט די באברויסקער פאליצייי זיך דערוואוסט פון דעם עיר-מקלט, מען האט געמאכט א ספעציעלע אנפראגע אין פעטערבורג, ווי אזוי צו האנדלען קעגען דעם כוטרען יודען. אין צארישען הויף האט מען שוין דאן אבער געהאט וויכטיגערע דאגות און מען האט דעם אלטען מיט זיין אנטלאפענער טאכטער איינגעגעבען צורוקגעלאזען.

* * *

די לעצטע יאהרען פון זיין דעספאטישער הערשאפט איז צאר ניקאלאי פערנומען געווען מיט גרייטען זיך צו א מלחמה, וועלכע האט אויסגעבראכען און איז בעקאנט אין דער געשיכטע אונטער'ן נאמען „דער קרימער קריג".

די דאזיגע מלחמה, וועלכע איז ריין געווען מיט מפלות פון דער צארישער ארמעע, האט ביים צאר ניקאלאי ארויסגערופען גרויס פערביטערונג און א געדריקטע שטימונג, וועלכע האט איהם דערפירט צו זעלבסטמארד.

אט וואס ס'דערצעהלט וועגען ניקאלאי'ס זעלבסטמארד זיין הויף-דאקטאר, דער דייטש מאנדט:

נאכ'ן דערהאלטען די ידיעה וועגען דער פערשפילטער שלאכט ביי יעוופאטאריע אין 1854-טען יאהר האט צאר ניקאלאי מיר ארייינגערופען צו זיך אין קאבינעט און האט צו מיר אזוי געזאגט:

— די ביזט מיר שטענדיג געווען געטריי און איבערגעגעבען, איצט וויל איך מיט דיר רעדען פערטרויליך. די מלחמה וועלכע איך האב אנגעהויבען, האט דערוויזען מיין פאלשע פאליטיק לגבי אייראפע. איצט איז מיר שוין שווער איבערצוגעהען אויף אנדערע וועגען, מחמת עס פאסט נישט פאר מיין כבוד און איבערצייגונג. זאל שוין מיין זוהן פערריכטען, נאך מיין טויט, דאס אליץ, וואס ס'איז געשעהען. פון איהם וועלען די שונאים וועניגער פערלאנגען.

— אייער מאיעסטעט, האב איך זיך אפגערופען, איהר זייט בעשאנקען מיט א גוטען געזונט און איהר קענט נאך פארריכטען די אפגעטוישטע פעלערען.

— ניין, האט דער צאר געענטפערט. איך בין נישט בכח צו פערריכטען די פעלערן און מוז דערובער שטארבען. איך האב דיך מאקע צוליב דעם גערופען. די דארפסט מיר געבען אזעלכע גיפט, וואס זאל ווירקען אויף זיכער און זאל נישט אנטון קיין דערוועדיגע ווייטאגען.

— אייער מאיעסטעט, איך קען דאס בשום אופן נישט אויספיהרען, מיין געוויסען דערלויבט דאס מיר נישט.

— אויב די וועסט דאס נישט טון, ווייסטו דאך, אז איך וועל דאס מיינע אויספיהרען, איך וועל אבער זיך אנטון איבעריגע יסורים, דערובער בעט איך דיך, איך בעפעהל דיר, די זאלסט דערפילען מיין וואונש.

— אויב דיין ווילען איז א פעסטער, וועל איך דאס אויספיהרען. איך בעט אבער דערלויבען מודיע צו זיין וועגען דיין בעשלוס דעם טראנספאלגער אלעקסאנדער, מחמת מען וועט מיר נאכהער בעשולדיגען אין איינגעבען דיר סם.

— מסכים, האט אויסגערופען דער צאר, אבער דערלאנגט שוין אהער דאס גיפט.

געווען איז דאס ד. 3-טען מערץ 1855 יאהר.

דערלאנגענדיג דעם צאר א פלעשעלע מיט גיפט, בין איך תיכף אוועק צום טראנספאלגער אלעקסאנדער און איהם מיטגעטיילט וועגען אליץ. ער איז באלד ארייינגעלאפען צו ניקאלאי'ען אין קאבינעט און איז איהם געפאלען צו די פיס, בעגיסענדיג זיך מיט טרערען. איך בין ארוים פון קאבינעט, איבערלאזענדיג דעם טאטען מיט'ן זוהן זיך אנצוזעגענען דאס לעצטע מאל.

(ענדע קומט)

צוליב אַ שפּרונג פון טראַמוויי
בעקומט 70-יעהריגע פרוי מוח-ערשיטערונג און בלוט-שטורץ

(§) אויף פּיעטרקאָווער 223 איז אַרויסגעשפּרונגען פון ענהאַלטענדיגען טראַם ווי אַ פרוי פון אַ'ערך 70 יאָהר, און איז אומגעפאַלען. דער פאַל איז געווען אַזאַ פאַטאַלער, אַז די פרוי, וועמענס נאָמען עס איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט, האָט בעקומען אַ מוח-ערשיטערונג און אַן'אינערליכען בלוט-שטורץ. אין אַ געפעהרליכען צושטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאַל אַריין.

נישט העכערן דאס דירה-געלד
פאָדערן די לאָדזער לאָקאַטאָרען

(ב) אַ פערזאַמלונג פון לאָקאַטאָרען און סובלאָקאַטאָרען האָט אָנגענומען אַ בעשלוס ענערגיש זיך נעגענצושטעלען די פּרובען צו העכערן ווייטער דאָס דירה-געלד. ס'וועלען אונטערגענומען ווערען שריט צו בעקעמפען אָט דעם פּראָיעקט.

געהיימניספולער מאָרד אין לאָדז

(פ) נעכטען 11 אָווענד האָבען די לאָקאַטאָרען פון הויז אויף וואָשניאַנסקא נאָס 42 פּלוצלינג דערהערט מוראָ'דיגע הילפס-רופען, ווען זיי האָבען געאיילט צו הילף האָבען זיי געפונען אין אַ טייך בלוט דעם 24-יעהריגען סטאַניסלאַוו ווישקאָווסקי. עס איז באַלד אַרויסגערופען געוואָרען פּאָגאָטאָוויע, וואָס האָט שוין פעסטגעשטעלט דעם טויט דורך אַ מעסער שטאָך אין האַרץ.

פּאָליציי האָט אַרעסטירט איינינגע פערדעכטיגע פּערזאָנען. די אויספאָרשונג איז אין גאַנג.

דייטשע
האַנדעלס-קאָרעספּאָנדענץ
ערלעדיגט דאָס ביוראָ „אַרגוס"
זאַכאַדניאַ 36
טעלעפאָן 108-47

אַ 15-יעהריג יונגעל
פער'משפּט אויף אַ האַלב יאָהר אַרעסט פאַר קאָמוניזם

(§) דעם 26. דעצעמבער 1929 האָט די ציונ. אַרבייטער-פּאַרטיי „התאחדות" אין לאָדז (שענקעוויטש גאַס 3) צונויפגערופען אַ פּראָטעסט-מיטינג נעגען די רדיפות אויף די יודען אין סאָוויעט-רוסלאַנד. אויף דעם מיטינג האָבען אַגענטען פון דער פּאָליטישער פּאָליציי בעמערקט דריי פּערזאָנען, וועלכע האָבען דאָרט געמאַכט אויסרופען לטובת סאָוו. רוסלאַנד. די 3 שרייער זענען בעזייטיגט געוואָרען פון לאָקאַל און אויפ'ן גאַס זענען זיי אַרעסטירט געוואָרען. זיי זענען: לואיזא נאָמיאַט, אהרן אַקסעלראַד און שמעון כאַלעוואַ. נעכטען זענען זיי געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס באַנק אין קרייז-געריכט. נאָמיאַט און אַקסעלראַד זענען פער'משפּט געוואָרען צו 1 יאָהר פעסטונג און דער 15-יעהריגער שמעון כאַלעוואַ איז פער'אורטיילט געוואָרען אויף אַ האַלב יאָהר אַרעסט.

לויט דער בויטע פון ארוו. לולקער איז געגען די פעראורטיילטע צום ערשטען מאָל אין לאָדז אָנגעווענדעט געוואָרען פּאָליציאַנישער אויפזיכט ביז צו דער אַפּעלאַציע, וואָס זיי גיבען אָפּ.

„בית אחים"
אַ נייער אויפטו.

(—) אַ גרופּע בעמיטעלטע יודען אין לאָדז האָט אויף זיך גענומען די איניציאַטיוו צו שאַפען אַ „בית אחים" אויף קאָאָפּעראַטיווע יסודות. דער פּראָיעקטירטער קאָאָפּעראַטיוו זאָל האָבען דעם צוועק צו בויען איינינע הייזער פאַר רפּכבוד'ע יודישע פאַמיליעס. די גאַנצע ווירטשאַפט פון דער קאָלאָניע זאָל געפיהרט ווערען אויף אַ געמיינשאַפטליכען אופן.

דער 11. נאָוועמבער

צוליב אונאָפּהענגיגקייטס - יום-טוב פון 11 נאָוועמבער ווערען אין לאָדז צוגעגרייט גרויסע פייערליכקייטען.

8-טוגג!
דאָס
לאָדזער
טאַגעבלאַט
בעקומט מען טעגליך 6 אַ זייגער פריה
אין אַלע באַהן-קיאָסקען
(„Ruch")

מעבלאַנישע שלאָסעריי און ווייסעריי
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי-אַרבייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע.
פּריוואַט-וואוינונג גדאַנסקאַ 20, וו. 17.

אויפרוף
פון „חבר של אמת ומנחמי אבלים".

לאָדזער בירגער! אונזער פּאָפּולערער פעראיין טראָגט זיך שטענדיג אין זיין אַרבייט מיט שווערליכע פאַקטען ווי: אַ געהעוזענער פאַבריקאַנט, סוחר, אָנגעשטעלטער, פערלאָזענדיג די וועלט לאָזט איבער זיין פאַמיליע אין אַ גרויסע נויט. דאָס בעווייזט דאָס דער נפטר האָט ביי זיין לעבען, ווען ער איז געווען אומשטאַנד, פערגעסען, אין דעם וואָס קען געשעהן, אין מיר געשעהן, און האָט ניט פערזאָרגט זיין פאַמיליע. די טרויעריגע ערפאַהרונג האָט אונז געצוואונגען צו גרינדען ביים פעראיין אַ קאַסע פאַר געגענזייטיגער פערזיכערונג אויף אַ טויט צופאַל רח"ל, אונטערן לעגאַליזירטען נאָמען „וזאיעמנאַ פּאָמאָץ נאַ וויפּאַדעק שמיערצי".

אום דאָס צו פערווירקליכען אַפּעלירען מיר צום געוויסען פון אונזערע מיטגלידער און סימפּאַטיקער, זיי זאָלען זיך געגענזייטיג פערזיכערען אויף אַ מינימום פון 10,000 זל. אויף לייכטע בעדינגונגען אָהן דאָקטאָר און בייטראַגען, נאָר ביי איטליכען טויט-פאַל פון אַ מיטגליד צאָהלען אַלע מיטגלידער פאַר דער קאַסע אַ מאַקסימום פון 5 זל. און זיין פון הדל לא ימעט והעשור לא ירבה.

מיר האָפען, דאָס איטליכער בירגער איבערלייענענדיג אונזער רוף וועט זיך אָפּרופען אויף אַ מינוט פון זיינע טעגליכע דאגות און וועט זיך אָפּגעבען אַ דין וחשבון פון זיך, זיין משפחה, קרובים, גוטע פריינד און וועט נישט אָפּלעגען אויף אַ מינוט און גלייך מעלדען אין אונזער קאַנצעלאַריע און איינשרייבען זיך פאַר אַ מיטגליד פון דער „געגענזייטיגער הילפס-קאַסע".

די פערוואַלטונג.

פון „מחזיקי חולים".

די טעטיגקייט פון פעראיין „מחזיקי חולים" (קיליגסקי 120) פאַר'ן יאָהר 1930 ביז'ן 1. נאָוועמבער, ווייזט זיך אַרויס אין פאָלגענדע ציפערן: ערטיילט דאָקטאָר-הילף צו בילינע פּרייזען אין 197 פאַלען, בחנם'דיגע דאָקטוירים פאַר אָרימע קראַנקע 534, בחנם'דיגע מעדיצינען 564, מעדיצינען מיט 20% ביליגער 3240, פלים אַרויסגעגעבען פאַר אָרימע קראַנקע 1086, משמורים געשיקט 82, נאַהרונג אַרויסגעגעבען פאַר אָרימע 656 פּערזאָן, אין אַלגעמיין האָבען געהאַט נוצען פון פעראיין דאָס יאָהר 7859 פּערזאָן פון די אויבען אויסגערעכענטע ציפערן, וואָס ווערען קאָנטראָלירט דורך די רעוויזיאָנס קאָמיסיע, זעהען מיר אַרויס, דאָס דער פעראיין מאַכט קאָלאָסאַלע פאָרטשריט. יעצט האָט די פערוואַלטונג אונטערגענומען אַ אַקציע צו גרינדען אַ אַמבולאַטאָריום און צו עפענען אַן'אייגענע אַפּטייק. לוידער פעהלט אָבער דערצו דאָס נויטיגע קאַפּיטאַל, און צו דעם צוועק קומט מאָג מאָג פאַר אַ בלומען-טאָג. די לאָדזער בעפעלקערונג דאַרף שטיצען דעם הילפס פעראיין, וואָס לייסטעט פאַר אָרימע קראַנקע בחנם.

דער שליסעל
צום ערפאָלג
איז אַן'אַנאָנס אין
„לאָדזער טאַגעבלאַט".

יוד. אַרט.-פעראיין אין פּוילען. דירעקציע: ... פון די פעראיינס-טעאַטער. בעפוילמעכטיג. דירעקטאָר פאַר לאָדז: א. שטאַקפעל. ר. לייטער: א. בעזמאַן.

לאָדזער יוד. קאַמער-טעאַטער — נייער

„אַררט"
ווייסער זאַל
„מאַנטיפעל"
זאַכאַדניאַ 43
קינסטלערישער לייטער: מ. בראָדערזאָן

היינט זונטאַג, ד. 9 נאָוועמבער 2 פאָרשטעלונגען 7.45 און 9.45 אָוו.
— א. נ. —

אויפן הימעל אַ יאַריד
אין 2 טיילען 14 בילדער

נומערן: 1) קלויניקעס, 2) דאָס ליד פון די מיידלעך, 3) אויפ'ן דאָרף, 4) שלום-בית, 5) נאָצ-שמענדריק, 6) אויפ'ן „טעפּטעפּ", 7) אויפ'ן וועג קיין בית-לחם, 8) נאָך האַלבע נאַכט, 9) „לאַפּסערדאַקעס", 10) ביים סאַמאָוואַר, 11) מאַנגאַלאַג, 12) הערבסט-טאַנגאַ, 13) יוד. ראַפּסאָדיע, 14) אויפ'ן הימעל אַ יאַריד.

אַנסאַמבעל לויט'ן א.ב. פרויען: זיסעל-גירל, מ. דאַלסקאַ, לאַלאַ זילבערמאַן, שיינע-מרים, מאַשע פעסטערמאַן, אַלא שליפקאַוויטש. מענער: שמואליק גאָלדשטיין, ש. דזשיגאַן, מאָטעל קאַן, יעקב ריינגלאַס, י. שומאַכער, י. שיפער.

טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, ל. נאָדעלמאַן, טומדאַן. מוזיק: ה. רובין, א. ביינעלמאַן, און: פאָלקס-מאָטיוען. דעקאָר, און קאָסטיומען י. ברוינער, טענץ איינשטודירט דורך אירענע פּרושיצקאַ מוזיק-לייטער—ה. רובין, רעזשי - דזשיגאַן, שומאַכער, בינע-איינספּעקטאָר—מ. קאַן, ליכט-עפעקטען - יעראַזאַלימסקי

מאָרגען מאָנטאַג, 1 פאָרשטעלונג
אָנהויב 9.45 אָוונד.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פון 11 פריה ביז 2 בייטאַג און פון 5 אַזייגער אָוו. שבת אַ גאַנצען טאָג.

ראַדיאָ פּראָגראַם

זונטאַג 9 נאָוועמבער

לאָדז (233'8) 11.58—12.05 שעה צייכען מעלדונגען פון טעגליכען פּראָגראַם ווי אויך קינא און טעאַטער רעפּערטואַר, 12,10—14 סימפאָנישער פריהמאָרגען קאָנצערט פון דער וואַרשאַווער פילהאַרמאָניע, 14.30—14.50 פאָרטראַג (טר. פון וואַרשאַ), 15.40—16 – פּראָגראַם פאַר קינדער (טר. פון וואַרשאַ), 16 - 16.30 פּעסט-קאָטטען לויפענדע לאָדזער קאָרעספּאָנדענץ 16.20—16.40 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק (טר. פון וואַרשאַ), 16.40—16.55 אַסטראָ קאַנאַל אין דער וועג צום מזרח" (טר. פון קראָקאָ), 16.55—17.15 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק פון וואַרשאַ, 17.15 - 17.30 „אונגעגנההמע און נוצליכע ידיעות" (טר. פון וואַרשאַ), 17.40—19 – פּאָפּולערער מוזיק קאָנצערט פון פּאָליציי אָרקעסטער (טר. פון וואַרשאַ), 19—19.20 פערשידענעס, 19.25—19.40 פעליעטאָן (טר. פון וואַרשאַ), 19.40—19.50 לאָדזער סיגאַרט קאָמוניקאַט, 19.55—20 – פּראָגראַם אויף מאָנטאַג אין גראַמאָפאָן פּליטען, 20—20.30 אַנעקדאָטען (טר. פון קראָקאָ), 20.30 - 21.10 פּאָפּולערער קאָנצערט פון וואַרשאַ, 21.10—21.25 ליטעראַרישע פירטעל שעה (טר. פון וואַרשאַ), 21.25 - 22 פאָרטזעצונג פון קאָנצערט, 22—22.15 פעליעטאָן (טר. פון וואַרשאַ), 21.15 - 22.35 פּראָט. מעלצערט פּיאַנאָ טראַנסקריפּציע פון מענזשעקים לידער (טר. פון וואַרשאַ), 22.35—24 „ב.ג.ט.ט.", וועטער, פּאָליציי אין ספּאָרט קאָמוניקאַטען ווי אויך טאַנץ מוזיק פון וואַרשע.

לעזט און אַבאָנירט
דאָס
„לאָדזער טאַגעבלאַט"

Dr. med.
G. Gersztajn
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
Traugutta 12 (טראַוגוטאַ)
Telefon 175-10
נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 7 ביז 8 אָווענד.

סטאַרשי פעלדשער
J. Bornstein
צעגיעלניאַנאַ 51, טעל. 201-25.
מיט לאַנג-יעהריגער שפּיטאַל און פּריוואַט פּראַקטיק
נעמט אָן טעגליך.

Dr. med.
H. Borzekowska
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אַקושער און פרויען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Gdańska 44, tel. 185-88
5059 נעמט אָן פון 5 ביז 7 אָווענד.

Dr. med. Adam Bender
נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 114-75
ספּעצ. אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען

Dr. M. GOLDFARB
זאַוואַדזקאַ 18, טעל. 153-19
הויט, האָר און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 9—12 פאַרמיטאַג און פון 5—8 אָווענד

Dr. Med. E. Reicher
ספּעציאַל אַרצט
פאַר הויט האָר און ווענערישע קראַנקהייטען
דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטרא-טעראַפּיע
פּאַלודניאָווא 8 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8—11
פריה און 5—9 אָווענד. זונטאָג פון 1—9 מיטאַג.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען

Dr. med H. Różaner
ספּעציאַליסט פון הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען
און קינדערלאָזיגקייט
נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעל. 128-06
נעהמט אָן פון 8—10; 5—8 אָווענד
אַ ספּעציעלע-וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. A. Mazur
וסכאַדניאַ 67, — טעל. 166-01
נעמט אָן פון 10—2.31.30 און 4—6 אָווענדס

Dr. Niewiażski
ספּעציאַליסט
פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער-שוואַכע
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8,10 1—3 5—9

Dr. med. St. Praport
ספּעציאַליסט פאַר פרויען און אורין קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 6—8 אָוונד
גדאַנסקאַ 77a, טעל. 208-95
אין לעטשניצע „סאַניטאַס", ציגעל-גאַס 29
פון 11 ביז 1 מיטאָג.

Dr. med J. LUBICZ
Ortopeda
גראַנסקאַ 28, טעל. 183-17
ספּעציאַליסט פון ביינער און געלענק-קראַנקהייטען
פערקרימונגען פון פּלייצעס און גלידער
נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמ.

פערשאַלטען בלוט
גרויסער שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער היינטיגער צייט

(69 פאָרטזעצונג)

ווען זי האָט אָבער דערזעהן, ווי פריילעך דער יונגערמאַן איז געווען, האָט זי זיך אויך באַלד בערוהיגט.

— נו, דו האָסט מסתמא נעכטען גאָרנישט בעמערקט, פעליקס, — האָט דער פאָטער אָנגעהויבען, ווען זיי זענען געזעסען צוזאַמען ביים פריהשטיק.

— גאָרנישט, פּאַפּאַ, — האָט ער נעענטפערט

— ווייסטו, וואָס כ'וועל דיר זאָגען?

— וואָס?

— מיר וועלען ליקווידירען די דאָזיגע נאַכט-פּאַטראָלען.

— פאַרוואָס עפּעס? — האָט פעליקס פער'חידוש'ט געפרעגט.

— מיר האָבען דאָך גאָרנישט דערפון. דו רויבסט דיר בלויז אַוועק דעם שלאָף פון דיינע נעכט.

— וועגען דעם ברויכסטו דיך נישט צו זאָרגען, פאָטער. איך בין נאָך יונג, און איך קען נאָך אָנטבעהרען אַ שעה-צוויי פון דער נאַכט. אַחוץ, מיר איז גלייך איינס

— אויב עס דען דיר נישט אָנגענעהם, ווי מיר זאָלען ליקווידירען די דאָזיגע נאַכט-פּאַטראָלען?

— פאַרוואָס זאָל עס דען מיר זיין אונאָנגענעהם? פּאַפּאַ? — האָט דער יונגערמאַן געצויגען מיט די פּלייצעס.

— מען קען אָבער נישט זיכער זיין. — — —

— אַלטמשקער, איך מיין, אַז די קאַווע ווערט באַלד קאַלט. מיין עצה איז, אַז דו זאָלסט זי זעהן אַראָפּצוזופּען!

— האָט זיך די יונגערין אַריינגעמישט און געוואָרפען אַ וואָרענדען בליק אויף איהר מאַן.

דער אַלטער האָט עפּעס אַריינגעברומט עטליכע אונפערשטענדליכע ווערטער אין זיין באָרד, גענומען די קאַווע אין דער האַנד אַריין און מיט איין זופּ האָט ער אויסגעלעדיגט דאָס קרוגעלע ביז'ן דנאָ.

— נו, אַלזאָ, געהסטו מיט מיר מיט? — האָט ער אַ פרעג-געטאָן דעם זוהן

— ווי דו ווילסט, פאָטער, אָבער מיר דאַכט זיך, אַז אויף היינט איז שוין אַלעס בעשטימט געוואָרען. דו וועסט געהן אין שטאָט אַריין און איך אויך — — —

— אך, אַזוי מיינסטו! נו, זאָל עס בלייבען, אַזוי ווי כ'ה... בעשטימט געוואָרען! — איז באַזמאַן אַריינגעפאַלען אין דער רייד.

פעליקס האָט לייכטער אָפּגעאָטעמט.

באַלד דערנאָך האָט דער יונגער פערלאָזען זיין הויז. מוטער און זוהן זענען איצט געבליבען אַליין אין דער היים.

אויך פעליקס האָט זיך געוואָלט אַרויסרייסען, אָבער ער האָט פערשטאַנען, אַז די מוטער וועט איהם איצט זיכער שטעלען עטליכע פראַגען, איבער דעם איז ער נאָך געבליבען זיצען.

זיין שרעק איז אָבער געווען אַן'אומזיסטע. די מוטער האָט מיט איהם בלויז גערעדט וועגען גלייכגילטיגע זאַכען.

אויך ווען פעליקס איז אַרויס אין וואַלד אַריין און דער מוטער געזאָגט: אַדיע! — האָט זי איהם אויך געענטפערט מיט אַ פריינדליכער מינע און נישט דערמאָנט קיין שום וואָרט פון נעכטיגען שמועס.

מיט שנעלע טריט האָט ער זיך דערווייטערט פון זיין היים.

מיט דער האָפנונג, אַז ער וועט היינט בעקומען עפּעס אַ ידיעה פון זיין געליבטער, איז ער אַוועק אויף דעם זעלבען אָרט, וואו ער פלעגט תמיד אויפנעהמען די שליחים פון איהר.

עס זענען אָבער אַוועק אַ סך מינוטען און דאָס קאַמער-מיידעל פון דער גרעפין אַדעלאַ איז נישט געווען צו זעהן.

פעליקס איז געוואָרען וואָס אַמאָל מעהר אומרוהיגער. זיין ליידענשאַפט פאַר דער שעהנער אַדעלאַ האָט זיך וואָס מעהר דערהויבען, און אַלערליי שלעכטע געדאַנקען האָבען אָנגעפילט זיין בעזאָרגט געמיט.

ווען די צייט איז ענדליך אַוועק און קיין שליח פון דער גרעפין איז נישט געקומען, האָט ער פערלאָזט דאָס אָרט און מיט שנעלע טריט זיך דערווייטערט פון דאַנען.

מיר וועלען דערווייל אַ קוק-טון, ליבער לעזער, וואָס עס הערט זיך אויפ'ן שלאָס רייכענפעלד.

די יונגע גרעפין איז נאַכלעסיג געלעגען אויף דער סאָפע און געווען פערטיפט אין אַ בוך.

איהר שעהן געזיכט האָט היינט אויסגעזעהן שטראַהלענדיג און פרישער, ווי תמיד, ס'איז אויף איהר פנים נישט געווען צו בעמערקען די מינדסטע שפור פון אַ שלאָפלאָזער נאַכט.

פּלוצלינג האָט זי אַוועקגעוואָרפען דאָס בוך און אויפגע... אין דער הויך.

— אַזוי! איך מיין, אַז היינט בין איך אין דער ריכטיגער שטימונג, כדי אָנצוהויבען דעם קאַמף מיט דעם נאַרישען יונגעל, — האָט זי זיך צולאַכט נאָכדעם, ווי זי האָט זיך אַ לענגערע צייט בעטראַכט אין שפּיגעל.

די מאַטינעע, וואָס זי האָט היינט אַרויפגעוואָרפען אויף זיך האָט זי ווירקליך געמאַכט רייצענד און אינטערעסאַנט אַזוי, אַ זאַוהר געליבטער זאָל מיט דער גרעסטער ליידענשאַפט אַרומנעמען-פאַלען אונטער איהר השפעה

זי האָט אַ דרוק-געטאָן ביי אַן'עלעקטרישען קנאָפּ.

דאָס שטובע-מיידעל האָט זיך בעוויזען אויף דער שוועל.

— די וועסט איצט אַוועקגעהן אויף דעם בעשטימטען אָרט אין וואַלד און וועסט זיך דאָרט אויסבעהאַלטען אַ לענגערע צייט! איך בין נייגעריג צו וויסען, אויב דער יונגער פעליקס וועט זיך דאָרט בעווייזען.

ווען ער קומען, זאָלסטו, אַלזאָ, רוהיג זיצען אויף דיין אָרט אַזוי לאַנג, ביז ער וועט זיך פון דאָרט דערווייטערען. זאָלסטו איהם נאָכגעהן טריט ביי טריט! אָבער זיי פאָרזיכטיג, אַז ער זאָל דיך נישט בעמערקען!

— גאַנץ זיכער, גנעדיגע גרעפין! — האָט סאָפי, וועלכע איז אויסערגעוועהנליך איבערראַשט געוואָרען, אַרויסגעשטאַמעלט.

— וועה ווע מיין צו דיר, אויב ער וועט דיך דערזעהן!

— גנעדיגע גרעפין, איך — איך וועל זיין זעהר פאָרזיכטיג. וואָס וועל איך אָבער טון ווען — — —

— אַה, רעד מיר נאָר נישט וועגען קיין צופאַל! — האָט איהר אַדעלאַ איבערגעריסען די רייד — דו טאָרסט דיך בשום אופן נישט ווייזען פאַר פעליקס'ן אין די אויגען! איך דאַרף אויך צו וויסען, וואוהין ער איז געגאַנגען די זאָלסט איהם נאָכגעהן און קוים וועסטו זעהן, וואו ער איז אַוועק, אָדער וואָס ער האָט בדעה צו טון, דאַן זאָלסטו דאָס מיר שנעל קומען און דערצעהלען! האָסטו מיך פערשטאַנען?

— יאָ, גנעדיגע גרעפין, — האָט זי מיט צוטערדיגע ליפּען געזאָגט.

— וואָס צוטערסטו דען עפּעס אַזוי? וועסטו מען ביי פעהל נישט קענען אויספיהרען.

(פאָרטזעצונג קומט)

בעקאַנטמאַכונג.

אין זין פון בעשלוס פון לאָדזער שטאָט-ראַט פון 31 יאַנואַר 1928 ערלויבט דאָס קאָנצעסיאָנירטע ביוראָ פונאַנדערצוקלעבן אַפישען ביים פעראיין פון די קריגס-אינוואַלידען אין דער פוילישער רעפובליק אין לאָדז, אַלע וואַהל-קאָמיטעטען פונאַנדערצוקלעבען אין דער פאַר-וואַהל-צייט אַלערליי פּלאַקאַטען, אויפרופען א.ד.גל. וואָס זענען נוגע נאָר די וואַהלען צום סיים און סענאַט מחוץ פאָלגענדע גרעניצען פון שטאָט:

אויף צפון: אויף אָגראָדאָווא פון גדאַנסקאַ ביז נאָוואָמיעסקאַ ; אויף פולנאַצנאַ פון נאָוואָמיעסקאַ ביז פראַנציסקאַנער.

אויף מזרח: אויף פראַנציסקאַנער פון פולנאָצנאַ ביז פאָמאָרסקאַ, אויף קילינסקי פון פאָמאָרסקאַ ביז עמיליע.

אויף דרום: אויף עמיליע פון קילינסקיעגאָ ביז פּיעטריקאָווער ; אויף סטאַניסלאַווא פון פּיעטריקאָווער ביז וואולטשאַנסקאַ.

אויף מערב: אויף וואולטשאַנסקאַ פון סטאַניסלאַווא ביז זאַוואַדזקאַ ; אויף זאַוואַדזקאַ פון וואולטשאַנסקאַ ביז גדאַנסקאַ; אויף גדאַנסקאַ פון זאַוואַדזקאַ ביז אָגראָדאָווא.

וואַהל-קאָמיטעטען איז אויך ערלויבט פונאַנדערצוקלעבן אַפישען אויף קילינסקי און פולנאַצנאַ גאַסען אויף דער זייט, וואו די הייזער טראָגען געפּאָרטע נומערן, ווי אויך אויף עמיליע און וואולטשאַנסקאַ אויף דער זייט פון די נישט געפּאָרטע נומערן.

עס איז פערווערט צו פערקלעבן און פערניכטען מלוכה'שע און קאָמונאַלע פעראָרדנונגען, ווי אויך אַלע אַנדערע אַפישען וואָס ווערן פונאַנדערגעקלעבט דורך דער ביוראָ פונאַנדערצוקלעבן אַפישען, אונאַבהענגיג דערפון, וואו די אַפישען זענען אויפגעקלעבט.

קאָנצעסיאָנירטע ביוראָ פונאַנדערצוקלעבן אַפישען
ביים פעראיין פון די קריגס-אינוואַלידען
אין דער פוילישער רעפובליק אין לאָדז, גדאַנסקאַ № 57

אליכם אישים אקרא
וקולי אל בני אדם
בצדק כל אמרי פי
ואין בהם נפתל ועקש

אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אָנגעוועהטאָגטע ענינים זאָלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביוראָ

פּעטריקאָווער 17
2-טער הויף פאַרטער

דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52, טעל. 148-79, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען איז משך פון 24 שעה. אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען פּעסער, וויזעס אין קאָמיסאַריאַט-זשאַנדו, וועקסעל-אינקאַסאָ אויף גאַנץ פוילען און גאַליציען ווערען פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פרייזן. שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, איבערזעצן אינטערציזיעס, אַקטן, דעראַוויזנעס אַלערליי ספּראַוועס ווערען אָנגענומען אַדורכצופיהרען, עווענטועל מיט אַנ'דוואָקאַט.

די איינציגע טאָכטער
פון **ישראל מאַנעלאַ**
2-טער הויף פאַרטער, דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52, טעל. 148-79.

בעמ.: דאָס ניי-„געבאַקענע" מאַנעלאַ-ביוראָ אויפ'ן ערשטען הויף האָט נישט קיין שום שייכות מיט'ן לאַנג-עקזיסטירענדען ביוראָ, וואָס געפינט זיך

אין צווייטען הויף פאַרטער
טעלעפאָן 148-79

סוחרים און פאַבריקאַנטען!

פערלירט נישט אייער האָפנונג, ווען איהר בעקומט אַ פּראָטעסט פון אַ בייזוויליגען באַנקראָטניק, טאָ קומט צו לויפען אין ביוראָ

„וועסטאַ" צעגיעלניאַנאַ 43,

דאָרט ווערט געוויסענהאַפט, ענערגיש אויסגעפיהרט עקזעקוציעס ליציטאַציעס. עס ווערט אסיסטירט מיט די שטרענגסטע מיטלען. אַ בעזונדערע אָפּטיילונג פאַר אַלערליי ביטעס אין אַלע אוזשענדעס נאָר פאַר 1 זלאָטי. קומט און איבערצייגט אייך, ספּראַוועס ווערען אָנגענומען אין אַלע אינסטאַנצען מיט אַנ'אייגענעם אַדוואָקאַט.

בעמ.: אין מיין ביוראָ זענען אַנגאַזשירט נייע יורידישע קרעפטען.

---

3 צימער און קיך

פּראָנטאָווע מיט בעקוועמליכקייט זאָפאָרט צו פערמיטען. נאָוואָ-צעגעלניאַנאַ 22 № 8211

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פאַריזער מאָדע און די עלעגאַנטסטע היטע איבעראַרבייטע איך אויף גאַנצליך ניי. געדענקט דעם אדרעס:

23 זאַוואַדזקאַ 23

נאָר פאַר 2.50 זל.

אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פאַרטער.

בעמ.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויספערטיגונג — **50 פּראָצ.** ביליגער ווי איבעראַל

„TOLA“

וואַרנונג.

זייט 3 חדשים געפינען זיך אין אונזער וועקסלען אויסגעשטעלט אין זלאָטיס און דאָלאַרען מיט אונטערשריפט און זשיראָ פון אַדאָלף און אַמאַנדאַ קריגער, לאָדז, פאַבריטשנאַ № 5 (איצט שענקעוויטשאַ 91), די וועקסלען זענען אין זיין צייט איבערגעגעבען געוואָרען די ה"ה ריינהאָלד וואַגנער קילינסקיעגאַ 135, ל. בילינקין פּיעטריקאָווער 116 און וו. גורניצקי שענקעוויטשאַ 46. צוליב אַ סכסוך וועגען די דאָזיגע וועקסלען איז די אָנגעלעגענהייט איבערגעגעבען געוואָרען אין געריכט. די אויבענדערמאָהנטע וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג.

פאַר א. און א. קריגער, לאָדז, שענקעוויטשאַ 91
(–) יאַן באַלווינסקי פּרוואַלטער.

מיט אַ רוהיג געוויסען

קענען מיר גאַראַנטירען,
דאָס מעטאַל-בעטען, קינדער-ווענגעלער, מאַטראַצען פאַר האָלצענע בעטען לויט'ן מאָס "פּאַטענט", וואַש-טישען און וויזשימאַטשקעס אַמביליגסטען איז צו בעקומען אין
פאַבריקס-לאַגער

„Dobropol"

פּיעטריקאָווער 73 אין הויף, טעל. 158-61.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה, אם תקח אמרי, ומצותי תצפן אתך, אז תשכן בטח ושאנן, כי הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאָלסט נאָר קומען אין דער ביוראָ — פון —

ד. מאַנעלאַ

וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף, אויף ערשטען הויף **פּיעטריקאָווער 17** לינקע אָפיצינע פאַרטער.

טעלעפאָן 124-95

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאַנד ראַזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

בעמ.: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך 24 שעה.

מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17 ערשטער הויף.

ס'איז ערעפענט געוואָרען

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

נעמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א.אַז.וו.) ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9–1 און פון 4–7.30 אָוונד.

פּעטריקאָווער 90 טעל. 221-72

גרויסע ליציטאַציע!!

1000 פערשידענע געגענשטאַנדען **1000**

וועלען פערקויפט ווערען דורך אַ ליציטאַציע

דעם 12 נאָוועמבער

אין די שעה'ן פון אַ זייגער 10 ביז 13 און פון 15 ביז 18

— אין —

Koncesjowana Sala
Pośredniczo Licytacyjna

przy **ul. Andrzeja 1 róg Piotrkowskiej.**

ווער עס וויל פערקויפען געניצטע געגענשטאַנדען זאָל זיך צואיילען כדי זיי זאָלען קענען פערקויפט ווערען אויף דער אויבענדערמאָהנטער ליציטאַציע.

קינא
ZACHĘTA
זגיערזשער-גאַס 26.

היינט און ווייטערע טעג! מעכטיגע דראַמא א.נ.

ווען אַ פרוי פערגעסט זיך

אין די הויפּט-ראָלען:

מאַריאַ יאַקאָביני, פראַנק לעדערער

קורצע בעצייכנונג פון'ם פילם:

געה יוגענד צו דער יוגענד! ריוואַלינס. קייטן פון פאַמיליען-לעבען. אַ טראַגעדיע פון אַ זיך עלטערנדער פרוי. די יוגענד זיגט. אין די פעדערלעך פון אַ גן-עדן-פויגעל. דאָס בעקענען זיך פון אַ פאָרוטשניק אין וועלכען זי פערליבט זיך שטערבליך. נאָך 20 יאָהר — אַ פאַר-פאַלק. פעראַט. דער דאָזיגער פילם האַלט דעם צושויער אין אונאויפהערליכער שפּאַנונג ביז'ן סוף.

אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' י. סטעפּאַנסקי

אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין די וואָכען טעג 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג. — שבת, זונטאָג, און חגאות 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישע הייל-מאַגנעט-קאַבינעטס

טעגליך פון 8 אַ זייגער פריה ביז 9 אָוונד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

אַ פּאַלטאַ

מיט אַנ'אַמעריקאַנער סקאַנקס-קראַגען און אויך באָאַ און מופע איז פרייזווירדיג זאָפאָרט צו פערקויפען ווסכאָדניאַ 76, וואהנ. 11, פראָנט. שפּרעכשטונדען פון 9 ביז 10 אָוונד.

ס'ווערט געזוכט

צו דינגען אַ לעצט צימער
מיט אַ בעזונדערע איינגאַנג ביי אַ בעסערע פאַמיליע אין שטאָט.
אָפּערטען אָפּצוגעבען אין די אַדמיניסטראַציע פון דער צייטונג אונטער „F.".

Pianino

w bardzo dobrym stanie okazyjne do sprzedania 6 sierpnia 10 m. 14 l p. f. do 10—12 i od 2—8.

צו פערדינגען

אַ צימער מיט אַ קיך ווי אויך צוויי צימער און קיך, רעמאָנטירט, גלייך צו פערנעמען. צו ערפאַהרען ביים ווירט שקאָלנאַ 28 №

אַ איינצעל צימער

מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג ווערט פון זאָפאָרט געזוכט. אָפּערטען: ווינריב, נאַרוטאָוויטשאַ 9.

כ'וויל צוטרעטען
צו אַ שטרימפּ-פאַבריק

קאַפּיטאַל 12.000 זל. אָפּערטען אונטער O. M. אָפּצוגעבען אין אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאַגעבלאַט".

SKŁADY KOMISOWO-HURTOWE
„ŁOTWAGUM“, WARSZAWA
Długa 55, Telefon 299-78.

קלאַנג-פילם-טעאַטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178

יעדער ייד דאַרף דאָס בילד זעהן!

לעצטע 2 טעג! לעצטע 2 טעג!

צווייטער גרויסער 100% געזאַנג און קלאַנג-פילם, דער פענאָמענאַלער אַקטיאָר און זינגער

Al Jolson

אַלס

„דער דזשעז-זינגער"

אָנפאַנג אין די וואָכען-טעג 5.30, 7.30 און 9.15
שבת, זונטאָג און חגאות 3.30

אויסטערן-פּראָגראַם: רעוועלאַציע-קלאַנג-צוגאַבע

דער נאָהנטסטער פּראָגראַם: **„אַ חתונה אין האָליוואָוד"**

לעזט
דאָס
„לאָדזער טאַגעבלאַט"

נאָכמיטאָג חדר

פאַר קינדער, וואָס לערנען אין פּאָווששעכנאַ שולען

פון **י. ד. ראָזענפעלד,**

פּלאַץ וואָלנאָשטשי, (נייע שטאָט) 6

מעלדעט דאָס ס'ווערען אָנגענומען קינדער פון יעדע עלטער צו לערנען אַלע למודי קודש, עברי, חומש, רש"י, תנ"ך משניות, גמרא, העבּרעאיש און יודיש

איינשרייבען פון נייע תלמידים פון 4–7 אָוו.
געדענקט דעם אדרעס: **נייע שטאָדט 6,**
קווער אָפיצינע רעכטס 2-טער שטאָק.

פּיזיקאַלישער טעראַפּיע קאַבינעט

ביי דער געז. „לינת-הצדק"
צעגיעלניאַנאַ 53 (נאַכט-פּאָגאָטאָווע)
אָפען פון 10–2 און פון 4–6 אָוונד.

קוואַרץ-לאַמפּ	—1 זל.
סאָלוקס	2.50 „
דיאַטערמיע	—8 „
עלעקטריש באַד	2.50 „

צו פערקויפען הייזער

פּיעטריקאָווער 18 (ווסכאָדניאַ 41), פּאָלודניאָוואַ 20, 22 צוועלפטעל 1/4 טייל אויביגע גרונדשטיק זעהר פּרייזווערט. רעפלעקטאַנטען ביטע זיך צו מעלדען
Południowa 20 m. 34.

אַ לוקסוסאָווע פּאַטעפאָן

שווייצאַרישע ווערק געלעגענהייטליך ביליג צו פערקויפען. פּילסודסקיעגאָ 16 וו. 9 פאַרטער.

טוך- און קאָרט-לאַגער

Sz. Maroko, Łódź

זשאָמיעסקאַ 2 פראָנט 1 שטאָק טעל. 15948
עמפּפעהלט צום ווינטער-סעזאָן אַ גרויסען אויסוואַהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען- און מענער שטאָפען

עלטערן!!

אַ דיפּלאָמירטער לערער-פּעדאַגאָג

גרייט-צו אין אַלע קלאַסען יורישען גימנאַזיום פון אַלע יודאַאיסטישע למודים, ווי: העבּרעאיש, תנ"ך, יודישע געשיכטע; לערנט אויך יודישע שפּראַך און ליטעראַטור. ווענדען זיך טעגליך פון 4—6 נאָכמ.

ש. לעווי, אַל. 1. מאַי 5

אין טויער רעכטס, פאַרטער

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס, אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.

זאַוואַדזקאַ 19 פר. 1 שט.

פּוילישע שפּראַך

ווערט ערלערנט גרינדליך דורך אַ קורצע צייט
ווסכאָדניאַ 29, וו. 3.

אבאָנעמענטס-פּרייז: [illegible] — אַנאָנסען-פּרייז: [illegible]

Redaktor-wydawca B. Hamburski — Tłocznia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 86